Οι Αόρατοι Καλλιτέχνες

των Δανάη Κασίμη και Ηρακλή Τζαφέτα

«Ο σκοπός της τέχνης είναι να δώσει στη ζωή σχήμα»

Γουίλιαμ Σαίξπηρ

«Η τέχνη είναι πίστη και επιβάλλει το καθήκον να αγνοήσεις την κοινή γνώμη»

Βίνσεντ Βαν Γκογκ

«Και τι άλλο είναι η τέχνη παρά λεπτομέρειες»

Κωνσταντίνος Καβάφης

Τις τελευταίες μέρες υπήρξε μία σοβαρή κινητοποίηση καλλιτεχνών με σκοπό τη διαμαρτυρία απέναντι στην αδιαφορία της κυβέρνησης σχετικά με την ένταξή τους στους πληγέντες της πανδημίας και για τον αποκλεισμό τους από τη χορήγηση επιδόματος. Η πανδημία έπληξε όλους τους κλάδους ενώ η ίδια η ασθένεια δεν έκανε κοινωνικές διακρίσεις – από τα κατώτερα ταξικά στρώματα μέχρι τον Μαρινάκη και τον πρωθυπουργό της Αγγλίας. Δεν θα ήταν υπερβολή να ισχυριζόμασταν ότι η πλειοψηφία των καλλιτεχνών στη χώρα βρίσκεται επί ξύλου κρεμάμενη και σχεδόν στα όρια της φτώχειας – ίσως περισσότερο από κάθε άλλο κλάδο. Ακόμη και σήμερα κανείς δεν μπορεί να γνωρίζει πότε θα καταφέρουν να εργαστούν, τουλάχιστον όπως παλιά. Ήδη ακούγονται πολλά σενάρια ότι θα καθυστερήσει το άνοιγμα των συναυλιακών χώρων, των θεάτρων, των σινεμά κ.λπ. και δυστυχώς το θέμα αυτό δεν φαίνεται να αποτελεί προτεραιότητα για την κυβέρνηση. Αντίθετα, αντιμετωπίζεται ως ζήτημα δευτερεύουσας σημασίας σε σχέση με τους λοιπούς εργασιακούς χώρους.

Για ποιο λόγο όμως η τέχνη έρχεται πάντα σε δεύτερη μοίρα και κανείς δεν συγκινείται ιδιαίτερα με την απαξίωση της; Η προφανής απάντηση ότι οι νόμοι της αγοράς καθορίζουν την αξία της εκάστοτε τέχνης όπως συμβαίνει με κάθε «αγοραίο» προϊόν και η αξία αυτή δεν είναι ικανοποιητική. Προφανώς η τέχνη – τουλάχιστον αυτή που θέλει να επικοινωνήσει αποκαλυπτικά με τον άνθρωπο – είναι απαξιωμένη διαχρονικά και ως εκ τούτου ο αγώνας των περισσότερων Ελλήνων καλλιτεχνών για την επιβίωση είναι πάντα επώδυνος και εξοντωτικός, εκτός κι αν κανείς ενταχθεί στη βιομηχανία του φανταχτερού θεάματος ή ασκεί παράλληλα δεύτερο επάγγελμα. Είναι όμως αποκλειστικά οικονομικός ο λόγος του εκτοπισμού των καλλιτεχνών; Ευθύνεται αποκλειστικά η ζούγκλα της αγοράς και τα κράτη για το καλλιτεχνικό σαμποτάζ; Φυσικά, δεν φιλοδοξούμε να απαντήσουμε σε όλα αυτά τα ερωτήματα με το παρόν κείμενο..

Υπάρχουν διάφορες μορφές τέχνης και η συζήτηση γύρω από τον σκοπό του κάθε καλλιτέχνη και της κάθε καλλιτέχνιδος μάλλον στερείται νοήματος. Αν αφήσουμε στην άκρη την υποκειμενική διάσταση του, οι καλλιτέχνες στο σύνολό τους διακρίνονται από μία ιδιόμορφη πίστη σε κάτι. Υπάρχει μια αόρατη κινητήρια δύναμη που τους «καταδικάζει» στη δημιουργία τέχνης. Οι λόγοι που τους ωθούν είναι υπαρξιακοί και ακριβώς αυτή η τέχνη είναι ο μόνος τρόπος, η μόνη δίοδος για τη δημιουργία ενός άλλου κόσμου στον οποίο μπορούν να φανταστούν οι καλλιτέχνες τους εαυτούς τους και τους άλλους. Βέβαια, κατά τη γνώμη μας η παραδοχή αυτή αφορά τους καλλιτέχνες που έχουν κάτι να πουν, όμως και αυτό αποτελεί ένα υποκειμενικό στοιχείο.

Οι καλλιτέχνες, άλλοτε εκούσια και στρατευμένα άλλοτε ακούσια, κάνουν κριτική στις υπάρχουσες κοινωνικές αξίες και δημιουργούν προβληματισμό γύρω από το κυρίαρχο κοινωνικό πράττειν (κατανάλωση, ισχύς, δύναμη, status, γόητρο). **Το «πρόβλημα» με τους αξιόλογους καλλιτέχνες είναι ότι πιστεύουν σε μία άλλη κοινωνία όταν την ίδια στιγμή τα έργα τους απευθύνονται σε μία κοινωνία που φαινομενικά και στην πλειοψηφία της δεν πιστεύει σε τίποτα.**[1] Εδώ να τονίσουμε ο

προβληματισμός αυτός αφορά μια γενική εικόνα, η οποία δεν περιλαμβάνει τη μειοψηφία της κοινωνίας. Το δόγμα TINA έχει καταφέρει να οδηγήσει σε αδιέξοδο τις κοινωνικοπολιτικές διεργασίες για έναν εναλλακτικό τρόπο ζωής, για απεγκλωβισμό από τους νόμους της αγοράς και τη δημιουργία νέων από τα κάτω. Για ποιο λόγο οι σημερινοί άνθρωποι δεν πιστεύουν σε κάτι που να τους δίνει ένα ανορθωτικό νόημα; Ίσως επειδή οι αξίες του κυρίαρχου συστήματος έχουν κατακαθίσει για τα καλά στην πλειοψηφία των συνειδήσεων της κοινωνίας και καθορίζουν τις επιλογές των ατόμων με τέτοιο τρόπο, ώστε η αναζήτηση για κάτι διαφορετικό να μην περνάει από κανενός το μυαλό.

Από την άλλη πλευρά, μία σημαντική μερίδα καλλιτεχνών πιστεύει σίγουρα σε κάτι και προσπαθεί εκούσια ή ακούσια να αφυπνίσουν φωτίζοντας δύσβατα μονοπάτια της ψυχής των ανθρώπων. Ο συγγραφέας που δημιουργεί έναν χαρακτήρα παθιασμένο και απολύτως γήινο, ο οποίος προσπαθεί να απολαύσει κάθε στιγμή της ζωής νικώντας τον θάνατο, η ηθοποιός που εισβάλλει στο μυαλό και στην καρδιά του θεατή ξεγυμνώνοντάς τον, ο μουσικός που παίζει υφαίνοντας έναν κόσμο διαφορετικό όπου ο έρωτας και η αγάπη θα εκφράζονται χωρίς όρους, η ζωγράφος που καταφέρνει να αποτυπώσει τις εγκεφαλικές διεργασίες ενός ανθρώπου που ονειρεύεται και ο χορευτής που περιδιαβαίνει τις ετεροτοπίες με βλέμμα στραμμένο στο άπειρο της ψυχής, δεν βρίσκουν γόνιμο έδαφος για συζήτηση με ένα κοινωνικό σώμα που στην πλειοψηφία του είναι ευνουχισμένο. Οι «πραγματικοί» καλλιτέχνες, λοιπόν, πράγματι είναι αόρατοι με μία έννοια διότι εισβάλλουν στο κοινωνικό υποσυνείδητο διαρρηγνύοντας τις πύλες του αξιακού συστήματος των ανθρώπων. Αποτελούν μία το δίχως άλλο «απειλή» στην κατεστημένη σύλληψη του ατόμου για την πραγματικότητα. Μία ρήξη με την υποδούλωση στο παρελθόν, με τον μύθο της «ανάπτυξης», τις αυταπάτες τις συσσώρευσης αγαθών, την ψευδαίσθηση της ελευθερίας.

Ακόμα και να βρεθεί σήμερα ένας τρόπος να χορηγηθεί τελικά ένα επίδομα στους καλλιτέχνες (άγνωστα τα κριτήρια), δεν γίνεται να παραβλέψουμε ότι **κανείς δεν ασχολήθηκε μαζί τους εκτός από**

τους ίδιους. Ανέλαβαν οργανωμένα από τα κάτω τη δυναμική πρωτοβουλία να υψώσουν το ανάστημά τους και να γίνουν ορατοί. Το ίδιο έκαναν και σε περιόδους κατά τις οποίες δεν θίγονταν άμεσα τα συμφέροντα του κλάδου τους, επιτυγχάνοντας να διακόψουν για τα καλά τη ροή της κανονικότητας. Όλοι θυμόμαστε την κατάληψη του κτιρίου της Λυρικής Σκηνής τον Ιανουάριο του 2009,[2] όταν από χώρος ιδιωτών μετατράπηκε σε ανοιχτό, ελεύθερο και δημόσιο χώρο. Φέτος απολαύσαμε τη δημιουργική συμμετοχή των καλλιτεχνών στις δυναμικές κινητοποιήσεις της Χιλής, οι οποίοι στάθηκαν στο πλευρό των διαδηλωτών. Στην Κωνσταντινούπολη το 2013 αξιοσημείωτη ήταν η συμπαράσταση των καλλιτεχνών στο κίνημα της πλατείας Ταξίμ. Δεν θα ξεχάσουμε βέβαια το σημαντικό κίνημα κατά της εξόρυξης χρυσού στις Σκουριές της Χαλκιδικής, το οποίο και πάλι στήριξαν οι καλλιτέχνες με τη συμμετοχή τους στις μεγάλες συναυλίες αλληλεγγύης με σκοπό την κάλυψη σημαντικού μέρους των δικαστικών εξόδων των διωκόμενων αγωνιστών.

Παρά το γεγονός ότι αρκετοί καλλιτέχνες ήταν και είναι παρόντες στα κοινωνικά κινήματα, ο κλάδος των τεχνών αντιμετωπίζει πολλά εσωτερικά προβλήματα τόσο στον τομέα της εκπαίδευσης όσο και στον εργασιακό τομέα. Είναι ένας κλάδος με τεράστιο ποσοστό ανεργίας καθώς οι περισσότεροι καλλιτέχνες αναγκάζονται να δουλεύουν ανασφάλιστοι ή κάτω από τραγικά εργασιακά καθεστώτα. Ταυτόχρονα, είναι ένας κλάδος που δεν είχε συγκροτήσει στο παρελθόν κοινότητες αυτοοργανωμένου αγώνα και συνήθιζε κατά κύριο λόγο να εναποθέτει τις ελπίδες σωτηρίας του στον κλασικό συνδικαλισμό, τον οποίο επικαλούταν στις δύσκολες στιγμές. Σήμερα, μένει να δούμε πώς θα εξελιχθούν οι δυναμικές πρωτοβουλίες που έχει αναλάβει μέρος του καλλιτεχνικού σώματος.

Τέλος, η χρονική συγκυρία που επέλεξε ο ιός να εμφανιστεί ήταν η πιο κρίσιμη και παραγωγική για τον χώρο της τέχνης και του θεάματος στην Ελλάδα. Είναι γνωστό ότι κατά τη θερινή περίοδο οργανώνονται όλες οι καλοκαιρινές παραγωγές και τα φεστιβάλ και την ίδια στιγμή αρχίζουν να γίνονται οι πρώτοι σχεδιασμοί

για την σεζόν που ακολουθεί. Σε αυτή την κρίσιμη συγκυρία λοιπόν πληθαίνουν οι φωνές όλων αυτών των καλλιτεχνών που απαιτούν στήριξη. Το βήμα που καλούμαστε να κάνουμε ως καλλιτέχνες είναι να αναρωτηθούμε από ποιον πραγματικά χρειαζόμαστε στήριξη. Η αλληλεπίδραση με την κοινωνία δίνει πνοή στην τέχνη. Ο πολιτισμός ζει γεννιέται και πεθαίνει μέσα στους δρόμους της κοινωνικής εξέλιξης, μέσα στη συνάφεια του κοινωνικού χωροχρόνου.

Να μην αφήσουμε την τέχνη να πεθάνει ούτε σήμερα ούτε τώρα ούτε ποτέ!

Η Δανάη Κασίμη είναι μουσικός και ο Ηρακλής Τζαφέτας ηθοποιός και μουσικός.

Υποσημειώσεις

[1] Κορνήλιος Καστοριάδης, *Παράθυρο στο χάος*, Ύψιλον, Αθήνα 2008

[2] https://www.babylonia.gr/2019/12/09/deka-chronia-perasan-ki-allo-ena-meta-gia-tin-katalipsi-tis-lyrikis/

Συνέντευξη: η Βαβυλωνία συναντά τους Head On

της Δανάης Κασίμη

Οι Head On είναι μία μπάντα της Αθήνας με ήχο ιδιαίτερο. Δημιουργήθηκαν πριν 5 χρόνια, τον Φεβρουάριο του 2014. Οι στίχοι τους έχουν μεγάλο ενδιαφέρον και η σκηνική τους

παρουσία εκρηκτική. Ήταν η πρώτη φορά για όλα τα μέλη, όταν δημιούργησαν την μπάντα. Βρήκαν αμέσως χημεία μεταξύ τους χωρίς να έχουν προηγούμενη εμπειρία. Είναι λάτρεις της μουσικής δημιουργίας μέσω του αυτοσχεδιασμού. Τα κομμάτια τους έχουν χαρακτηριστικό ήχο παρά το γεγονός ότι διαφέρουν και γενικά ο δίσκος είναι μία ολοκληρωμένη δουλειά. Τα μέλη είναι τέσσερα: Ο Τόφερ στιχουργός και τραγουδιστής, ο Γιάννης μπασίστας, ο Γιώργος κιθαρίστας και ο Κώστας ντράμερ. Τους άκουσα πρώτη φορά σε συναυλία στο AN Club τον Φεβρουάριο.

Συναντηθήκαμε στα Εξάρχεια για να συζητήσουμε λίγο αναλυτικά για την μουσική αλλά και τους στίχους τους.

Β: Ας κάνουμε ένα ταξίδι στον δίσκο σας με τίτλο "Ubik". Δεν είστε, όπως λέτε, η μπάντα της Αγγλίας που δημιουργήθηκε στο Λίβερπουλ το 1960. Είστε αυτοί που είστε και αυτό μας αρέσει. Το όνομά σας από πού το εμπνευστήκατε;

Τ: Το όνομα προέκυψε στην πορεία. Freedom Run λεγόμασταν στην αρχή. Το Head On προέκυψε μετά από ιδέα του Γιώργου (κιθαρίστα) και ήρθε από την ομώνυμη ταινία του σκηνοθέτη Φατίχ Ακίν. Το όνομα του δίσκου "Ubik" είναι λέξη με λατινική προέλευση, που σημαίνει παντού και προέρχεται από το ομώνυμο μυθιστόρημα του Φίλιπ Ντικ. Έχει μεταξύ άλλων και μια θεϊκή υπόσταση.

Β: Τί μουσική ακούτε; Συμπίπτουν φαντάζομαι σε μεγάλο βαθμό τα γούστα σας, όμως έχει ενδιαφέρον να μάθουμε και τις μουσικές σας καταβολές ατομικά.

Γ: Ακούω hardcore punk, metal και εννοείται κλασική ροκ.

Τ: Ξεκίνησα με κλασική μουσική και αμερικάνικη χιπ-χοπ. Αργότερα μεταπήδησα και σε άλλα μουσικά ιδιώματα που καλύπτουν ένα αρκετά μεγάλο φάσμα της ξένης -κυρίως- μουσικής. Στην Ελλάδα θα ήθελα να αναδειχθούν περισσότερο οι γυναίκες και η μαύρη μουσική. Τα γούστα μας εδώ παραείναι συνδεδεμένα με το λευκό και το αρσενικό. Δυστυχώς δεν έχουμε πολλές γυναίκες στην ελληνική σκηνή.

Β: "Entropy" το πρώτο κομμάτι. Η αρχή μας προδιαθέτει για κάτι σκληρό, δυναμικό και παράλληλα σκοτεινό.

Γ: Εντροπία. Μπήκε τελευταία στιγμή στον δίσκο. Νονός είναι ο Τόφερ. Επέμεινε να μπει στην αρχή του δίσκου για να εισάγει τη «Σήψη», το επόμενο κομμάτι. Παρ' όλο που δεν τραγουδάει σ' αυτό, του αρέσει πολύ.

Β: Η κοινωνική σήψη. Το κομμάτι τελειώνει με μία τραγική αλήθεια. Προκύπτει από προσωπικά βιώματα; Βρίσκετε τον εαυτό σας σε αυτό το κομμάτι; Πολλές φορές μπορεί να είμαστε απλώς παρατηρητές της κοινωνικής κατάστασης και αυτό είναι οκ.

Γ: Ακόμα κι αν είμαστε παρατηρητές της κοινωνικής σήψης αν δεν κάνουμε κάτι για να την αποτρέψουμε κινδυνεύουμε να γίνουμε οι ίδιοι μέρος της.

Τ: Οι στίχοι αναφέρονται σε μερικά από αυτά που ονομάζουμε Ονόματα του Πατρός στη λακανική ψυχανάλυση. Η θρησκεία, ο στρατός κλπ. είναι κάποιοι θεσμοί γύρω από τους οποίους δομούνταν όλοι οι ψυχισμοί των υποκειμένων. Ξαφνικά αυτά τα πράγματα άρχισαν να σαπίζουν και να καταρρέουν. Για αυτό η ψύχωση έχει αντικαταστήσει τη νεύρωση που ήταν πιο σύνηθες φαινόμενο παθολογίας των υποκειμένων κάποτε. Επειδή τα κύρια σημαίνοντα έχουν αρχίσει να εκπίπτουν.

Β: "Lexicon". Πολύ ενδιαφέροντες οι στίχοι. Πείτε μου δυο λόγια.

Τ: «Κατοικούμε μέσα στη γλώσσα» έλεγε ο Χάιντεγκερ. Όταν γεννιόμαστε, γεννιόμαστε σε μία προϋπάρχουσα γλώσσα. Οι πραγματικοί καλλιτέχνες πασχίζουν να χρησιμοποιήσουν τη γλώσσα με τρόπο τέτοιο που θα τους επιτρέψει να εκφράσουν την μοναδικότητά τους. Η γλώσσα εμποδίζει την πραγματική επικοινωνία. Θα πρέπει να βρούμε άλλους τρόπους χρήσης της. «Τα όρια της γλώσσας μου είναι τα όρια του κόσμου μου», για να παραπέμψω και σε έναν άλλο μεγάλο φιλόσοφο[1].

Β: "Dylarama". Αυτό το κομμάτι μου κέντρισε το ενδιαφέρον από

την αρχή διότι είναι πανκ, χορευτικό κι έχει κάπως αισιόδοξο στίχο.

Γ: Το λέμε και Δαλάι Λάμα πολλές φορές. Το πανκ κομμάτι του δίσκου όντως. Πολύ ρυθμικό.

Τ: Ο τίτλος αποτελεί αναφορά σε ένα μυθιστόρημα του Ντελίλο, τον «Λευκό θόρυβο». Εκεί το Dylarama είναι ένα χάπι που όταν το παίρνεις χάνεις κάθε φόβο απέναντι στον θάνατο.

Β: "Imipolex G". Φοβερή εισαγωγή. Με μπέρδεψαν λίγο οι συγκεκριμένοι στίχοι. Τη μουσική την γράφετε όλοι μαζί στα κομμάτια;

Γ: Λειτουργούμε τζαμαριστά. Συνήθως κουρδίζω πρώτος το μπάσο και όσο περιμένω να ετοιμαστούν οι άλλοι μπορεί να δώσω καμία ιδέα. Μπορεί ένα κομμάτι να ξεκινούσε από ένα βαθύ του Κώστα ή από ένα ριφάκι του Γιώργου του κιθαρίστα. Ο πιο ψείρας με την επεξεργασία των κομματιών είναι ο Τόφερ που σκέφτεται συνεχώς πάνω στα κομμάτια. Έχουμε πολύ δεκτικό ντράμερ που δοκιμάζει πολλά χωρίς να μπλοκάρει. Μας αρέσει που λειτουργούμε έτσι.

Τ: Το κομμάτι μας απασχόλησε αρκετά μουσικά. Όσον αφορά στους στίχους, έχω επιλέξει ένα κεφάλαιο από το «Ουράνιο Τόξο της Βαρύτητας» του Τόμας Πίντσον, έχω κόψει λέξεις και φράσεις, τις έχω ανακατέψει κι έχω συνθέσει ένα καινούργιο κείμενο. Οι περισσότεροι λογοτέχνες που παρελαύνουν στους στίχους είναι μεταμοντέρνοι. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι και δική η μας οπτική είναι αμιγώς μεταμοντέρνα. Υπάρχει μία τάση σήμερα να περιοριζόμαστε στο ρόλο του παρατηρητή, να κρατάμε στάση σχετικιστική. Παρά ταύτα, εμείς, παίρνουμε ενεργητική θέση σε όλα τα κομμάτια. Όλος ο δίσκος είναι μία κριτική ματιά απέναντι στο μεταμοντέρνο.

Β: "Life Seems Johnny Rotten". Εδώ δίνετε μια σφαλιάρα στον κοινωνικό ύπνο. Για ποιο κλουβί μιλάτε στον στίχο "Get your cage unlocked and destroy the key"; Για ποιο κλειδί μιλάτε εδώ;

Τ: Το κλουβί απαντάται δύο φορές μέσα στον δίσκο (βλ. “Broom of the System”). Εκ των υστέρων το συνειδητοποίησα. Το ατσαλένιο κλουβί ή το ατσαλένιο περίβλημα είναι μία έννοια που εισήγαγε στην κοινωνιολογία του ο Μαξ Βέμπερ, προκειμένου να περιγράψει τον καπιταλισμό στο πρώιμο στάδιό του, που χαρακτηρίζεται από έναν έντονο εξορθολογισμό και μια αδυσώπητη γραφειοκρατία που στοιχειώνουν διαχρονικά ακόμη και τις σύγχρονες κοινωνίες. Υπάρχει πάντοτε ο κίνδυνος να βγούμε από το κλουβί και να έρθουμε αντιμέτωποι με τον «φόβο μπροστά στην ελευθερία». Ίσως, όπως έλεγε ο Νίτσε, να έχει έρθει ο καιρός που θα πρέπει να μάθουμε να «χορεύουμε με τις αλυσίδες μας».

Β: Όντως οι ενδείξεις για το άνοιγμα του κλουβιού είναι λίγο απογοητευτικές. Δε φαίνεται η σύγχρονη κοινωνία να θέλει και πολύ να αποχωριστεί τις αλυσίδες.

Γ: Είναι πολύ σημαντικό να καταφέρουμε να βγούμε τόσο από το κοινωνικό όσο και από το προσωπικό μας κλουβί. Πρώτα προσωπικά και μετά κοινωνικά.

Τ: Σύμφωνα με τον Ντελέζ οι περισσότεροι άνθρωποι αντί να πασχίζουν να ελευθερωθούν πασχίζουν να σκλαβωθούν ακόμη περισσότερο. Τον στίχο τον έγραψα ειρωνικά. Κριτικάρει τους ανθρώπους που μιλούν για ελευθερία κοινωνική και ατομική αλλά δεν κάνουν τίποτα για αυτό. Ο καθένας έχει το δικό του κλειδί (εδώ είμαι στιρνερικός). Μάλλον από τον εαυτό μας πρέπει να ξεκινήσουμε τη διαδικασία απελευθέρωσης.

Γ: Μπαίνουμε σε καλούπια για να κλειστούμε στο κοινωνικό κλουβί προκειμένου να ανήκουμε κάπου. Όταν βλέπεις όμως ότι κοιμούνται όλοι και δεν ξυπνάνε από τον λήθαργο είναι στενάχωρο. Εδώ κολλάει και η επικοινωνία που λέγαμε. Στα κομμάτια προχωρώντας βλέπεις τα προηγούμενα κομμάτια. Βλέπεις μία συνοχή νοηματική.

Β: “No Harm”. Σε τι αναφέρεται το κομμάτι;

Γ: Σε αυτό το κομμάτι, βρήκαμε τη λύση κατά τη διάρκεια της ηχογράφησης. Πολλά credits στον Ηρακλή (παραγωγό) ο οποίος μας

παρακίνησε να αλλάξουμε το δεύτερο ρεφρέν.

Τ: Το κομμάτι αναφέρεται στον «Τελευταίο Άνθρωπο». Σε έναν άνθρωπο, δηλαδή, που δεν παίρνει ρίσκα, δε συνδέεται συναισθηματικά και ταυτόχρονα προσπαθεί να κάνει τη μικρότερη δυνατή ζημιά, μέσω της ίδιας του της απεμπλοκής. Περνάει και φεύγει δηλαδή.

Β: "Broom of the system". Χειμαρρώδες κομμάτι.

Τ: Όλο το κομμάτι είναι μία αναφορά στα ένδοξα 60'ς. Είναι το νοσταλγικό κομμάτι του δίσκου. Υπάρχει μία νεανική αμφισβήτηση, ακόμα και ένας μηδενισμός αν θες. Ο τίτλος είναι δανεισμένος από το ομώνυμο μυθιστόρημα του David Foster Wallace.

Γ: Χαίρομαι να το τραγουδάω μαζί με τον Τόφερ διότι νιώθω έτσι πιο νέος.

Β: Απολαύσαμε το βίντεο που ανεβάσετε στο διαδίκτυο όπου σατιρίζατε τον Πλεύρη. Γελούσα για μέρες..

Πώς κρίνετε την κατάσταση που επικρατεί στα Εξάρχεια σχετικά με την καταστολή και την κρατική απειλή της επίθεσης στις καταλήψεις και στα κοινωνικά κέντρα. Θεωρείτε ότι ο κινηματικός χώρος έχει ευθύνη γι' αυτό;

Γ: Οι κοινωνικοί χώροι δεν πρεσβεύουν τη βία, ενώ αντίθετα το κράτος προωθεί τη βία. Θεωρώ ότι η ανάθεση είναι ένα μεγάλο πρόβλημα. Η μη συμμετοχή όμως είναι το μεγαλύτερο. Ήδη από τις σχολές λαμβάνονταν αποφάσεις ερήμην της πλειοψηφίας των φοιτητών. Έτσι και στη μεγάλη εικόνα της κοινωνίας λαμβάνονται αποφάσεις ερήμην μας.

Τ: Το ότι ενοχλούν τόσο πολύ τα Εξάρχεια σημαίνει μάλλον ότι τελικά δεν μπορεί, κάτι θα κάνουν σωστά.

Β: Ποιες είναι οι επόμενες εμφανίσεις σας;

Γ: Στις 19/3 στο six dogs με Berdnturtle και Arthur Allen.

1 Εννοεί τον Λούντβιχ Βίτγκενσταϊν.

Μία συζήτηση με τον Νίκο Βεργέτη

της Δανάης Κασίμη

Διάβασα τη νουβέλα «Χόλι Μάουντεν» και τη συλλογή διηγημάτων «Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία» του Νίκου Βεργέτη, που κυκλοφορούν από τις Εκδόσεις Κέλευθος. Τα δύο βιβλία συνδέονται θεματολογικά και νοηματικά και παράλληλα κινούν το ενδιαφέρον για διαφορετικούς λόγους το καθένα. Το «Χόλι Μάουντεν» είναι ένας καθηλωτικός μονόλογος με θέμα το ταξίδι της ζωής του Γαβρίλη, ο οποίος βρίσκεται στο νοσοκομείο στα τελευταία του και με τις ιστορίες του προκαλεί πολύ γέλιο αλλά και λύπη. Η συλλογή διηγημάτων «Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία» είναι ένας αστικός περίπατος σε υπαρκτούς και ανύπαρκτους δρόμους, μία βουτιά στην ουτοπία αναζητώντας την ουσία της συνύπαρξης.

Για τους παραπάνω λόγους και άλλους πολλούς, ζήτησα από τον συγγραφέα να συναντηθούμε και να συζητήσουμε γύρω από τα ενδιαφέροντα θέματα των δύο βιβλίων. Σε ένα μπαρ τον Εξαρχείων, αφού παραγγείλαμε ποτά ακολούθησαν τα εξής:

Β: Η βιβλιοθήκη σου είναι πολύ πλούσια. Ποια είναι τα δέκα βιβλία που ξεχωρίζεις;

Ν.Β: «Ο Μαιτρ και η Μαργαρίτα», Μπουλγκάκοφ, «Έγκλημα και Τιμωρία», Ντοστογιέφσκι, «Ο Χριστός ξανασταυρώνεται», Καζαντζάκης, «Άγριοι Ντετέκτιβ», Μπολάνιο, όλα του Λειβαδίτη, τα διηγήματα του Ρέιμοντ Κάρβερ, «Η σύνθλιψη των σταγόνων» του Κορτάσαρ, «Το παιχνίδι του Τζέραλντ», Στήβεν Κινγκ,

«Επικίνδυνος οίκτος», Τσβάιχ, «Η τελευταία σκάλα του Τραμπ Στήμερ» του Άλβαρο Μούτις. Είπα δέκα;

Β: Καλά, θα τα μετρήσω μετά. Ο Γαβρίλης στο Χόλι Μάουντεν δυστυχώς δεν είναι ο μέσος άνθρωπος, ζούσε ερωτευμένος με τη ζωή ακόμη και πριν αρρωστήσει και δεν του άρεσαν ποτέ οι βεβαιότητες. Αγαπάει τον άνθρωπο διότι λέει ότι είναι ένα πολύ ωραίο πλάσμα με ατέλειες. Τί τον έχει απογοητεύσει;

Ν.Β: Δε νομίζω κάτι συγκεκριμένο. Νομίζω ό,τι απογοητεύει κι εσένα πάνω κάτω. Εμένα μου φαίνεται ένας κοινός άνθρωπος. Δεν είναι καμία περσόνα ή κανένας διανοούμενος. Ένας ψυχοπονιάρης εμένα μου κάνει. Είναι ένας από εμάς λίγο ή πολύ.

Β: Σε ένα σημείο του ίδιου βιβλίου λέει ότι συμπαθεί τους ανθρώπους που μπαίνουν στη φωτιά ακόμη κι αν ξέρουν ότι θα καούν. Δε μου φαίνεται και πολύ σαν μέσος άνθρωπος.

Ν.Β: Λέει ότι αυτούς θαυμάζει. Ίσως και να το έκανε στη ζωή του. Ίσως και να μην το έκανε. Περιγράφει πώς θα ήθελε να είναι ο κόσμος. Νομίζω.. δεν είμαι και σίγουρος. Στο δικό μου μυαλό είναι ένας κανονικός άνθρωπος.

Β: Είναι και ένας αριστερός άνθρωπος.

Ν.Β: Ναι αυτό είναι σαφές.. και πολύ ρομαντικός. Μου κάνει λίγο ότι θα μπορούσε να είναι ένας τύπος σε καφενείο που συζητάει με ποιον τρόπο θα ήθελε τα πράγματα να γίνουν αλλιώς αλλά ταυτόχρονα γνωρίζει ότι δε θα μπορούσε ο ίδιος να τα κάνει διαφορετικά.

Β: Κρατάμε ότι τον θεωρείς έναν κοινό άνθρωπο.

Ν.Β: Ίσως έτσι θα ήθελα να είναι ο μέσος άνθρωπος.

Β: Γνωρίζεις τέτοιους ανθρώπους;

Ν.Β: Δεκάδες. Η παρέα μου έτσι είναι. Δεν έχει κάτι ξεχωριστό. Απλώς τα λέει συμπυκνωμένα λόγω του επερχόμενου τέλους. Στην ουσία μιλάω για τον άνθρωπο, τον οποίο πρέπει να αγαπάμε με

τις ατέλειές του χωρίς να ψάχνουμε τον ιδανικό άνθρωπο, τον άριστο. Δεν αγαπάω την προσπάθεια των ανθρώπων να είναι τέλειοι. Σε ένα σημείο στο Χόλι Μάουντεν μιλάει ο Γαβρίλης για την επιτυχία και λέει, ότι έχεις να πάρεις πολλά από τους ανθρώπους που κάνουν λάθη και τα αναγνωρίζουν, από τους ανθρώπους που σκοντάφτουν. Διότι η επιτυχία στους ανθρώπους είναι game over. Δεν έχει καμία σημασία η επιτυχία. Ενώ αντίθετα με τους πρώτους που είναι δυστυχοευτυχισμένοι μέσα στη χαρμολύπη τους θέλεις να βάλεις κέρμα και να ακούσεις κι άλλο. Από εκείνους που γυρνάνε πίσω στα λάθη τους, που τα έχουν θαλασσώσει. Τώρα ο «πετυχημένος» θα σου πει πώς πέτυχε και οκ μπράβο του. Και; Πάμε παρακάτω. Ακόμη και αν όντως πέτυχε. Ακόμη κι αν είχε νόημα αυτή η επιτυχία.

Β: Λέει ο Γαβρίλης ότι τα ‘χει μαζεμένα στην αριστερά. Πώς θα ήθελε να είναι ο κόσμος;

Ν.Β: Είναι της ουτοπικής αριστεράς. Όχι της στρατευμένης τόσο. Είναι ένας άνθρωπος που θα πήγε στις διαδηλώσεις, θα έφαγε και δύο μάπες. Η αριστερά για τον Γαβρίλη είναι μία διαρκής ανησυχία. Δεν πιστεύει και τόσο στην επανάσταση. Τουλάχιστον εγώ δεν πιστεύω και τόσο. Σήμερα δε νομίζω ότι μπορεί να γίνει έτσι όπως προσπαθούμε να την κάνουμε. Ίσως θα πρέπει να φτάσουμε πάτο για να γίνει. Με 500 ευρώ σήμερα κάποιος δε φαίνεται να έχει πρόθεση να επαναστατήσει. Φαίνεται ότι οι άνθρωποι δε θέλουν να χάσουν ακόμη και τα 500 ευρώ. Φοβούνται πολύ να τα χάσουν. Δεν είμαστε στο μηδέν ακόμη. Κάποιοι λίγοι άνθρωποι είναι στο μηδέν όμως τους απασχολεί τόσο πολύ το μηδέν τους που δεν μπαίνουν στη διαδικασία.

Τον Γαβρίλη τον φαντάζομαι ίσως και υπάλληλο σε ασφαλιστική. Ίσως και κάτι πιο ρομαντικό.

Β: Βιβλιοθηκάριο πχ;

Ν.Β: Α γεια σου. Η αριστερά γι’ αυτόν είναι η απόδραση από την καθημερινότητα μέσω της ουτοπίας. Τα ποτά του σε ένα μπαρ, όπου σκέφτεται πώς θα ήθελε να είναι ο κόσμος.

Β: Ο μη τόπος δηλαδή, που αναφέρεται ειδικά στο δεύτερο βιβλίο «Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία» είναι η απόδραση από την καθημερινότητα;

Ν.Β: Είναι ναι. Έχει δύο πτυχές. Η μία είναι η ουτοπία, δηλαδή τα ποτά σου σε ένα μπαρ όπου νιώθεις ότι το βράδυ σου ανήκει και ότι έχεις νικήσει τον θάνατο. Η δεύτερη έχει μία αρνητική χροιά. Αφορά τους ανθρώπους που νομίζουν ότι για όλα τα προβλήματά τους φταίει η συνήθεια και αποφασίζουν να πάνε σε έναν άλλον τόπο για να αλλάξουν ζωή, όμως καταλήγουν ο «μη τόπος» αυτός να ξαναγίνεται τόπος. Αυτοί οι άνθρωποι βρίσκονται αενάως σε μια τέτοια διαδικασία διότι απλά μεταφέρουν τα προβλήματά τους με αποτέλεσμα ο «μη τόπος» να γίνεται και πάλι μία κανονικότητα. Ο άνθρωπος αν δεν έχει υγιείς ανθρώπινες σχέσεις τότε και στη Νιγηρία να πάει δε λύνει κάτι.

Β: Οι υγιείς ανθρώπινες σχέσεις ποιες είναι;

Ν.Β: Οι φίλοι, ένας ώμος να ακουμπήσεις. Δε με αφορούν οι άνθρωποι που επιδιώκουν να στηρίζονται για πάντα στις δυνάμεις τους χωρίς να τους αφορά η συνύπαρξη. Καλωσήρθες στον φιλελευθερισμό δηλαδή όπου το άτομο έχει την απόλυτη ευθύνη της ύπαρξής του και ο πετυχημένος καλά έκανε και πέτυχε ενώ ο αποτυχημένος να πάει να πνιγεί ας πούμε.

> *Αυτό εμένα δε με αφορά. Το να πετύχω με ίδιες δυνάμεις δηλαδή. Επιδιώκω τη συνύπαρξη.*

Β: Αν ο Γαβρίλης είναι ο μέσος άνθρωπος που λέγαμε πριν, πώς γίνεται να παρατηρούμε γύρω μας ανθρώπους που επιδιώκουν διαρκώς την επιτυχία χωρίς να ενδιαφέρονται για τις ανθρώπινες σχέσεις ιδιαίτερα;

Ν.Β: Με αυτή την έννοια ναι. Εννοούσα ότι δεν είναι και κανένας ήρωας. Δεν είναι κάποιος όπως ο V for Vendetta ή ο Τζόκερ. Δεν έχει στόχο να ξεσηκώσει τις μάζες. Επιδιώκει να ξεσηκώσει τους διπλανούς του με στόχο να ζήσουν καλύτερα. Όταν

λέω να ζήσουν καλύτερα εννοώ όχι να αποκτήσουν υλικά αγαθά. Εννοώ επικοινωνία, ματιά.

Β: Ο σύγχρονος κόσμος δε δίνει χώρο σε τέτοιους ανθρώπους.

Ν.Β: Δε μας φταίει πάντα το σύστημα όμως. Όποιος χρησιμοποιεί αυτή τη δικαιολογία είναι πρόβλημά του. Κάτι πρέπει να κάνουμε γι' αυτό.

Β: «*Ο καλός γονιός είναι ο νεκρός γονιός*» λέει ο ήρωας –παιδί στο Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία. Τί θες να πεις με αυτό;

Ν.Β: Δεν πιστεύω ότι πρέπει να ανατρέχουμε ψυχαναλυτικά στην παιδική ηλικία ώστε να ανακαλύπτουμε τα προβλήματα που μας έχουν δημιουργηθεί στα πλαίσια της οικογένειας και να απλά να τα χρησιμοποιούμε ως δικαιολογία. Ίσως αν παύσει η εξάρτηση μεταξύ γονέων και παιδιών τα πράγματα να είναι καλύτερα. Οι γονείς είναι μια σταθερά ταυτόχρονα καλή και κακή.. Δηλαδή ναι μεν αλλά. Η φύση της σχέσης είναι προστατευτική. **Μόνο αν πάρεις απόσταση και βιώσεις το απόλυτο ξεκρέμασμα μπορείς να λύσεις τα προβλήματα που πηγάζουν από αυτήν την σχέση. Όμως δεν μπορούμε να τα ρίχνουμε στους γονείς όταν δεν μπορούμε να ζήσουμε όπως θα θέλαμε.** Δηλαδή ακόμη και αν βρούμε την πηγή του προβλήματος δε σημαίνει ότι σχεδόν λύσαμε το πρόβλημα.

dav

Β: Πάμε πάλι στην επανάσταση και ειδικά στην επανάσταση της καθημερινής ζωής όπως την αντιλαμβάνομαι στον ήρωα του Χόλι Μάουντεν. Η κοσμοθεωρία του Γαβρίλη φαίνεται επαναστατική ακριβώς επειδή έχει ως στόχο την καλλιέργεια αληθινών και όμορφων σχέσεων με τους ανθρώπους αναζητώντας μαζί τους την ουτοπία.

Ν.Β: Για να μην ακούγεται όλο αυτό ελιτίστικο. Οι άστεγοι για παράδειγμα είναι ένα ευαίσθητο θέμα. Δε θα μπορούσαμε να τα συζητάμε όλα αυτά με έναν άστεγο. Όταν κάναμε μία παρουσίαση του Χόλι Μάουντεν σε μία δομή για αστέγους αισθανόμουν αμήχανα. Τους είπα ότι δεν μπορώ να σας πω τίποτα διότι μετά το τέλος της παρουσίασης εγώ θα πάω να πιώ το ποτό μου και μετά θα πάω σπίτι μου. Και το εκτίμησαν. Θα ήταν υποκριτικό να τους μιλάω σα να είμαι ένας από αυτούς.

Β: Ο επιθανάτιος ρόγχος του λιονταριού σε ένα διήγημα στο «

Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία» θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι το θέμα του Χόλι Μάουντεν. Ο Γαβρίλης είναι ένας πολύ γλυκός άνθρωπος που εκφράζεται πολύ ερωτικά στη γυναίκα του αποκαλώντας τη συνέχεια «Όμορφη». Μάλιστα της κάνει σκηνές ζηλοτυπίας ακόμα και πριν το τέλος της ζωής του.

Ν.Β: Στο Χόλι Μάουντεν αυτό γίνεται. Ένας ετοιμοθάνατος νιώθει ό,τι ένιωθε και πριν φτάσει στο τέλος. Πριν αρρωστήσει. Οι συναισθηματικές του λειτουργίες δηλαδή δε σταμάτησαν επειδή έφτασε κοντά στον θάνατο. Ζήλευε πριν επομένως ζηλεύει και τώρα στο βιβλίο, στο κρεβάτι του νοσοκομείου. θέλει να εντυπωσιάσει τη γκόμενά του όπως και πριν αρρωστήσει. Τα συναισθήματά του απλά γίνονται πιο έντονα. Δε συμμερίζομαι την άποψη που λέει ότι ο άνθρωπος που πεθαίνει δεν μπορεί να τα σκέφτεται όλα αυτά.

Β: Με αφορμή το διήγημα του «Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία» με τους γονείς δικαστές, ποια είναι μία υγιής σχέση μεταξύ γονέων και παιδιών;

Ν.Β: Δεν είναι μία ισότιμη σχέση αυτή. Ήδη από την αρχή δηλαδή από την γέννηση η εξάρτηση την καθιστά άνιση. Ακόμα και μετά την ενηλικίωση των παιδιών είναι άνιση η σχέση. Ίσως θα μπορούσε να είναι υγιής αυτή η σχέση εάν ο καθένας κρατήσει τις αποστάσεις του. Δεν είμαι και σίγουρος. Η σχέση αυτή ξεκινάει και τελειώνει μη ισότιμα. Είναι μία ωραία σχέση παρά την τοξικότητά της. Σίγουρα παρατηρούμε ότι η συναισθηματική εξάρτηση σε αυτή την σχέση είναι τόσο ισχυρή που πολλοί άνθρωποι τραβάνε τα ζόρια τους με τους γονείς. Ακόμη και αν φαίνονται ανεξάρτητοι ίσως δεν είναι. Διότι σε πολλά θέματα οι γονείς ασκούν μεγάλη συναισθηματική επιρροή.

Β: Μικρόκοσμος και συνήθεια. Στο διήγημα με τον σκύλο στο «Ιπποκράτους και Ασκληπιού γωνία», επικρίνεις τον μικρόσκοσμο.

Ν.Β: Είμαι λάτρης της συνήθειας. Το όνειρό μου είναι να γίνω παππούς χωρίς να γίνω πατέρας. Βέβαια αυτό δε γίνεται ρε γαμώτο. Τους λατρεύω τους παππούδες που πηγαίνουν στα καφενεία

και συζητάνε με τις ώρες και το κάνουν συστηματικά. Μου αρέσει πάρα πολύ επίσης να πηγαίνω κάπου από τον ίδιο δρόμο. Δε μου αρέσει να αλλάζω δρόμο για να αλλάξω παραστάσεις.

Β: Και στα δύο βιβλία γίνεται αναφορά στους περιπάτους στην πόλη. «*Μ' αρέσει να περπατάω πάρα πολύ… Οι πιο δυστυχισμένοι άνθρωποι είναι συνέχεια μ έναν σάκο στον ώμο*».

Ν.Β: Αυτό που λέω για τον μη τόπο που είπαμε και πριν. Το βάζω ως συνήθεια το περπάτημα όχι ως αναζήτηση νέων πραγμάτων.

> *Για μένα η αναζήτηση έχει να κάνει με την αναζήτηση των ίδιων πραγμάτων. Μάλλον με την επανανακάλυψη των ίδιων πραγμάτων. Είναι συγκλονιστικό το γεγονός ότι μπορεί για μέρες να περπατάς καθημερινά τον ίδιο δρόμο και τη μία να λες πόσο χάλια είναι ενώ την άλλη πόσο ωραίος είναι.*

Η αγαπημένη μου διαδρομή είναι η διαδρομή προς το σπίτι. Ακόμα και στα ταξίδια θα βρω ένα ωραίο καφέ και θα πηγαίνω εκεί. Μπορώ να είμαι 12 μέρες διακοπές στο ίδιο μέρος. Αγαπώ τα καφενεία του χωριού όπου σχολιάζουν τις ειδήσεις στην τηλεόραση, τους αγώνες ποδοσφαίρου κλπ. Όσο δε μου αρέσει η τηλεόραση στο σπίτι άλλο τόσο απολαμβάνω τέτοιες στιγμές στα καφενεία. Κάθομαι και χαζεύω τις συζητήσεις που γίνονται. Αρκεί να μην ακούσω τίποτα φασίστες, ρατσιστές να μιλάνε. Γενικά μου αρέσει να παρατηρώ τους ανθρώπους.

Β: Η αγαπημένη σου διαδρομή στην Αθήνα;

Ν.Β: Η διαδρομή προς το σπίτι. Μου αρέσει πολύ η Ιπποκράτους. Δε μου αρέσει η Ασκληπιού. Να περπατάω εννοώ. Μου αρέσει το τζέρτζελο, κορναρίσματα, μούντζες, τσακωμοί για το πεζοδρόμιο που το έβρεξε ο γείτονας και τέτοια.

Β: Ουτοπία. «*Ο θάνατος της ουτοπίας είναι οι λίμνες. Γι' αυτό τα ψάρια της λίμνης είναι άνοστα*».

Ν.Β: Αλήθεια είναι αυτό. Ουτοπία είναι εκείνο που δεν έχεις κερδίσει. Αγαπάμε την αριστερά γι' αυτό που θέλει να πετύχει.

Για τις θέσεις της. Ως προσδοκία. Για την διαδρομή προς τον σκοπό. Εάν τελικά επιτευχθεί ο στόχος δεν ξέρω πώς θα είναι. ..

Β: Οι άνθρωποι φαίνεται να ελκύονται από την καταστροφή που πυροδοτεί την σκέψη και την δράση. Τώρα με τις επιθέσεις στις καταλήψεις, στο πανεπιστημιακό άσυλο και στα κοινωνικά κέντρα τα αντανακλαστικά του κινήματος ήταν πολύ καλά. Μαζικοποιήθηκαν ξανά οι αντιδράσεις.

Ν.Β: Το θέμα για μένα είναι το πριν και το μετά. Η προετοιμασία για κάτι που ονειρεύεσαι είναι η ουτοπία. Όταν αυτό γίνεται είναι η πραγματικότητα. Μεγάλη σημασία έχει και το μετά. Αυτό που λένε ζήσε τη στιγμή δε μου κάνει. Θες να έχεις κάποιον για να του αφηγηθείς αυτό που έγινε.

Β: Ο θάνατος, μάλλον η συνείδηση του θανάτου παίζει κεντρικό ρόλο και στα δύο βιβλία. Πώς τον αντιμετωπίζεις; Ως κίνητρο δράσης ή ως ανασταλτικό παράγοντα στη δράση, στη ζωή;

Ν.Β: Λειτουργεί διττά. Τον αντιμετωπίζω άλλοτε ως φόβο άλλοτε ως κίνητρο. Ο φόβος και γενικά οι φοβίες σε φτάνουν σε κάποια άκρα. Δεν εννοώ τον φόβο τον μικροαστικό που σε κάνει να κλείνεσαι στα όρια του σπιτιού και της οικογένειας. Μιλάω για φόβους πιο διαπλανητικούς. Ο φόβος του θανάτου είναι ζωογόνος. Μπορεί να σε οδηγήσει είτε σε δημιουργία είτε σε αυτοκαταστροφή και καταχρήσεις.

Β: Στο Ιπποκράτους και Ασκληπιού λες, «*Η Google, ο θάνατος της αμφιβολίας*».

Ν.Β: Το ίντερνετ είναι μια χαρά αρκεί να το χρησιμοποιούμε όταν πραγματικά χρειάζεται. Η Google είναι μία πηγή βεβαιότητας. Είμαστε σε μία παρέα και συζητάμε για ποδόσφαιρο. Σπάμε το κεφάλι μας να βρούμε για κάποιον αμυντικό του Ολυμπιακού που τον είχε πάρει το 1993 από μία τσέχικη ομάδα και συζητάμε με τις ώρες πάνω σε αυτό χωρίς να μας έρχεται το όνομά του. Μέσα από αυτή συζήτηση έχουμε πει ένα σωρό ιστορίες που θυμηθήκαμε και σκάσαμε στα γέλια. Σκέψου πόσο τραγικό θα

ήταν να έμπαινε κάποιος μέσα στα πρώτα λεπτά, στο Google και απλά να μας έδινε την απάντηση. Η κουβέντα γύρω από κάτι που δε γνωρίζουμε είναι πάρα πολύ ωραία. Τα αναπάντητα ερωτήματα είναι πολύ ωραία γενικά. **Οι βεβαιότητες και η γνώση σε εξοικειώνουν με τον θάνατο.** Κι εγώ τόση ώρα απαντάω και κυριαρχεί το δεν ξέρω. Για μένα όλη η ιστορία είναι εκεί στον ημιώροφο πριν φτάσεις στον όροφο. Όπως στην ταινία «Στο μυαλό του Τζον Μάλκοβιτς» όπου όλα διαδραματίζονται στον ημιώροφο που είναι μη τόπος.

Α, και ένα ανέκδοτο γι' αυτό που λέγαμε προηγουμένως για το πριν και το μετά. Ήταν ο Τάκης σε ένα απομονωμένο νησί με την Μόνικα Μπελούτσι, μοναδικοί επιζώντες από ναυάγιο όπου όλοι οι υπόλοιποι πέθαναν και δεν υπήρχε καμία περίπτωση διαφυγής από το νησί. Τον πρώτο χρόνο του αποκλεισμού, ο Τάκης προσπαθούσε να την πείσει ότι πρέπει να κάνουν σεξ αφού είναι οι μοναδικοί άνθρωποι στο νησί και δεν έχουν καμία άλλη επιλογή. Η Μόνικα αρνιόταν κατηγορηματικά. Η ίδια άρνηση εξακολούθησε και για τα επόμενα χρόνια. Τον πέμπτο χρόνο, η Μόνικα ύστερα από πολύχρονες πιέσεις δέχεται την πρόταση κι έτσι έκαναν σεξ. Στο τέλος, ο Τάκης της ζητάει μία τελευταία χάρη:

Τ: Μόνικα τελευταίο και δε θέλω τίποτε άλλο

Μ: Ε, τί άλλο;

Τ: Σε παρακαλώ βάλε λίγο αυτά. (της φέρνει ένα μουστάκι και μία αντρική περούκα)

Μ: Καλά τρελάθηκες;

Τ: Τελευταίο και το βουλώνω.

Μ: Καλά.. (Η Μόνικα φοράει το μουστάκι και την περούκα)

Τ: Μπάμπη! Πήγα με την Μόνικα Μπελούτσι!

Έτσι έκλεισε η συνέντευξη όχι όμως και η βραδιά. Πατήσαμε pause στην ηχογράφηση και συνεχίσαμε την κουβέντα και το ποτό μας.

Το Εμείς του Δεκέμβρη

του Δανάη Κασίμη

Στη μνήμη του Αλέξη

«Εάν αυτός ο μύθος είναι τραγικός, είναι γιατί ο ήρωάς του έχει συνείδηση. Ο σύγχρονος εργάτης όλες τις μέρες της ζωής του κάνει την ίδια δουλειά κι αυτή η μοίρα δεν είναι λιγότερο παράλογη. Αλλά δεν είναι τραγικός παρά στις σπάνιες στιγμές που αποκτά συνείδηση»

Αλμπέρ Καμύ

Έντεκα χρόνια πριν, την 6η Δεκεμβρίου 2008 στην οδό Τζαβέλλα σκότωσαν έναν από εμάς. Ο Αλέξης Γρηγορόπουλος έγινε, δυστυχώς με τη δολοφονία του, σύμβολο της εξέγερσης. Οι μέρες που ακολούθησαν είναι γνωστές σε όλους και αποτέλεσαν τομή στην ιστορία του κινήματος. Ο χρόνος πάγωσε και μας «όπλισε» με μία απροσδιόριστη δύναμη να εκδικηθούμε οργανώνοντας μια χορωδία οργής στους δρόμους διαφόρων πόλεων της Ελλάδας. Η καταστροφή, όπως σχολιάζουν επικριτικά τα συστημικά ΜΜΕ, ήταν αποτέλεσμα της κοινωνικής έκρηξης που πυροδοτήθηκε από το απόλυτο σκοτάδι της εν λόγω δολοφονίας και είναι απολύτως δικαιολογημένη. Οι δρόμοι γέμισαν από ζωές αποφασισμένες να αντισταθούν στην ολοκληρωτική αστυνόμευση της καθημερινής τους ζωής. Στην αστυνόμευση και στον ασφυκτικό οργουελικό έλεγχο που

αποδείχθηκε αδίστακτος. Ο ειδικός φρουρός Κορκονέας, πυροβολώντας τον Αλέξη πυροβόλησε όλους εμάς ταυτόχρονα. Ο Κορκονέας ήταν και είναι μέχρι και σήμερα η προσωποποίηση της κρατικής δολοφονίας, το σύμβολο της κρατικής καταστολής και της επιτήρησης.

Εκείνες τις ημέρες του 2008, είχαμε την ισχυρή εντολή της συνείδησής μας να ζητήσουμε το λόγο και να επιβληθούμε κατακλύζοντας τους δρόμους με μία πρωτοφανή μαζικότητα. Η παρουσία μεγάλου μέρους της κοινωνίας ήταν αφοπλιστική και δεν άφηνε κανένα περιθώριο για αντίλογο. Οι όποιες ιδεολογικές αντιπαραθέσεις ανεστάλησαν, για πρώτη φορά- τουλάχιστον απ' όσο θυμάμαι – και στο προσκήνιο είμαστε «ΕΜΕΙΣ». Αυτό το «ΕΜΕΙΣ» ήταν διακριτό, τρομερά οργισμένο και βαθιά συνειδητοποιημένο. Ανεξάρτητα από ηλικιακούς ή άλλους διαχωρισμούς, το «ΕΜΕΙΣ» αφορούσε την κοινωνία που ασφυκτιά μέσα στην ασημαντότητα και τη στρατιωτικοποίηση της ζωής και αυτή ήταν κοινή πεποίθηση. Το εξεγερσιακό υποκείμενο φάνηκε σε μεγάλο βαθμό ώριμο να επιβάλει την παρουσία του με αυτοπεποίθηση και να επιβληθεί χωρίς να αφήνει περιθώρια στη μιζέρια του ναι μεν αλλά. Οι αστυνομικές δυνάμεις ήταν ανίκανες να αντιδράσουν και να καταστείλουν την εξεγερμένη μάζα. Τότε είχαμε, πράγματι, την ευκαιρία να κερδίσουμε πολιτικό έδαφος και να διεκδικήσουμε πραγματικά μια ζωή πιο δίκαιη, πιο ελεύθερη.

Η πολιτικοποίηση που επακολούθησε τα χρόνια μετά τα γεγονότα του 2008, ήταν αξιοσημείωτη. Τα κοινωνικά κέντρα που προϋπήρχαν πλημμύρισαν από ζωή και δημιουργήθηκαν αρκετά άλλα με αποκορύφωμα την περίοδο των πλατειών. Η αυτοοργάνωση στα στέκια της Αθήνας-και της Ελλάδας γενικότερα άρχισε να φαίνεται ως η μοναδική σανίδα σωτηρίας στον ωκεανό της νεοφιλελεύθερης λαίλαπας.

> *Οι λέξεις «αλληλεγγύη», «ισότητα» και «ελευθερία» άρχισαν για πρώτη φορά να παίρνουν σάρκα και οστά γλυκαίνοντας τις ψυχές στα φυλακισμένα μας σώματα.*

Η εξέγερση αποτέλεσε τη μοναδική ευκαιρία να πάρουμε τις υποθηκευμένες ζωές μας στα χέρια μας. Σπάσαμε τους φραγμούς της ευγένειας και του καθωσπρεπισμού και υφάναμε τον ιστό της ελευθερίας μας. Αποδείξαμε ότι μπορούμε να αποτελέσουμε απειλή για το σύστημα και να δημιουργήσουμε έναν νέο και πιο δίκαιο κόσμο. Πράγματι, καταφέραμε να προκαλέσουμε ισχυρούς κοινωνικούς τριγμούς που δημιούργησαν ρωγμές ελευθερίας, οι οποίες έχουν γίνει μέρος της σύγχρονης συλλογικής συνείδησης και αποτελούν μέχρι σήμερα παρακαταθήκη για τις κοινωνικές διεκδικήσεις του μέλλοντος.

Φτάνει να ξεφύγουμε από τη μιζέρια της διαρκούς γκρίνιας και των ανέξοδων κραυγών, που λειτουργούν ως πυροτέχνημα προβλέψιμο και εύκολα διαχειρίσιμο από την εξουσία. Ο έρωτας για ζωή είναι η κινητήριος δύναμη για τη δυναμική διεκδίκηση της κοινωνικής και ατομικής αξιοπρέπειας. Η δημιουργία είναι ο δρόμος της ελευθερίας αρκεί να πλέει αρμονικά με τις συλλογικές διεκδικήσεις και να μην τους γυρνάει την πλάτη. Η αποξένωση δεν πρέπει να μας αποθαρρύνει διότι είναι κι εκείνη αποτέλεσμα της κινηματικής εξουθένωσης που προκαλείται από τα κοινωνικά και πολιτικά αδιέξοδα. Ο άνθρωπος ίσως δεν αντέχει να μάχεται για πολύ καιρό για μία κοινωνική αλλαγή που θεωρείται ουτοπική από την «κοινή» γνώμη, η οποία λειτουργεί ως βαρίδι στους κοινωνικούς αγώνες. Είναι το φάντασμα της γνωστής απογοήτευσης που προκαλείται από τη δυσκαμψία και τους αργόσυρτους ρυθμούς της κοινωνικής κίνησης. Τότε καταφέραμε να την αποφύγουμε και να ξεχυθούμε με πάθος στον αγώνα για την διεκδίκηση της ζωής διότι ήταν θέμα ζωής και θανάτου. Μας σκότωσαν στον πεζόδρομο της Τζαβέλλα, στην καρδιά των Εξαρχείων. Σήμερα σκοτώνουν τα απότοκα εκείνης της εξέγερσης. Επιτίθενται στην αλληλεγγύη των καταλήψεων και στα κοινωνικά κέντρα. Σκοτώνουν εμάς..

Η Γυναικοκτονία & το Κυνήγι Μαγισσών στην «Πολιτισμένη» Δύση

Δανάη Κασίμη

Δυστυχώς, η επικαιρότητα απάντησε με τρόπο αμείλικτο στους ένθερμους αντιπάλους του φεμινιστικού κινήματος. Η Έλενα, που δολοφονήθηκε από δύο άνδρες, μας έριξε μια γερή σφαλιάρα σοκάροντας ακόμα και τις αντιδραστικές φωνές που διαμαρτύρονται για τον δήθεν ολοκληρωτισμό του φεμινιστικού κινήματος. Το γεγονός ότι η Έλενα είναι μία Ελληνίδα που ζει σε μία δυτική κοινωνία και όχι στην Αφρική ή στη Μέση Ανατολή, ενισχύει ακόμη περισσότερο το επιχείρημα ότι ο φεμινισμός όχι απλώς δεν αποτελεί ρεύμα μιας παλαιότερης εποχής στη Δύση αλλά θεωρείται αναγκαιότητα. Η φρικαλεότητα των βιασμών που έρχονται στο φως της δημοσιότητας και δεν κρύβονται πίσω από τις οχυρωμένες πόρτες των μικρών πόλεων και της φοβικής γειτονιάς, δεν αφήνουν περιθώρια για μεσοβέζικες αναλύσεις σχετικά με την πάταξη του σεξισμού και τον ξεριζωμό της πατριαρχίας.

Τα ριζοσπαστικά κινήματα στην Ευρώπη θα πρέπει να διεκδικήσουν παράλληλα την πραγματική ισότητα ανεξαρτήτως φύλου, χρώματος ή φυλής, διότι είτε μιλάμε για σεξισμό είτε για ρατσισμό, οι αιτίες έχουν κοινές ρίζες. Ο φασισμός εμπεριέχεται με κάθε έννοια στη γυναικοκτονία που πραγματοποιήθηκε στη Ρόδο από τους δύο άνδρες: μία γυναίκα αρνήθηκε κάνει σεξ με δύο άνδρες, οι οποίοι τη δολοφόνησαν επειδή αρνήθηκε. Βρισκόμαστε αντιμέτωποι/ες με μία πράξη απόλυτου σκοταδισμού, η οποία μας δείχνει ότι η γυναίκα δεν έχει δικαίωμα να αρνείται τη σεξουαλική επαφή. Πιο απλά, η γυναίκα είναι αντικείμενο και το σώμα της είναι προορισμένο να ικανοποιεί τους άνδρες και τίποτε άλλο. Δεν υπάρχει περίπτωση μία γυναίκα να εκφράσει την άρνησή της χωρίς να χαρακτηριστεί αρνητικά και να δεχτεί

προσβλητικά σχόλια στην καλύτερη περίπτωση. Είναι λυπηρό το γεγονός ότι οι περισσότερες έχουμε μνήμες από τα σχολικά χρόνια μέχρι σήμερα που επιβεβαιώνουν αυτό το μισογύνικο φαντασιακό που αιωρείται σαν απειλή από την κόλαση και στις δυτικές κοινωνίες. Μεγάλο μέρος των ανδρών ήδη από νεαρή ηλικία, εκφραζόταν είτε υποτιμητικά απέναντι στις γυναίκες σαν εκείνες να μην είναι πλάσματα ικανά να ζουν όπως οι άνδρες ασκώντας τις ίδιες δραστηριότητες.

Ορισμένα μέσα μαζικής ενημέρωσης δε, φροντίζουν και πάλι να εκκολάπτουν ανερυθρίαστα το «αυγό του φιδιού» ενοχοποιώντας τα θύματα της έμφυλης βίας, τα οποία μετά θάνατον ή σε άλλες περιπτώσεις μεταγενέστερα, θα πρέπει να αποδείξουν ότι δεν προκάλεσαν με τη συμπεριφορά τους. Με άλλα λόγια, οι εκφραστές αυτής της φασιστικής ανάγνωσης ισχυρίζονται ότι και μόνη η ύπαρξη των γυναικών είναι προκλητική. Είναι πραγματικά εξωφρενικό ότι οι γυναίκες ακόμη και σήμερα στην πολιτισμένη Δύση, αντιμετωπίζονται ως μάγισσες του Μεσαίωνα και ορισμένοι δημοσιογράφοι ως άλλοι «ιεροεξεταστές» διακηρύττουν με σθένος ποια είναι τα ηθικά όρια μέσα στα οποία θα πρέπει να κινούνται οι γυναίκες, οι γκέι, οι λεσβίες, οι τρανς έτσι ώστε να μην προκαλέσουν τα ένστικτα των υποψηφίων βιαστών. Με αυτόν τον τρόπο καλλιεργούν στις συνειδήσεις ενός αδρανούς τηλεοπτικού κοινού το αίσθημα της υποταγής στα πιο πατριαρχικά μοντέλα που μπορεί να συλλάβει ο ανθρώπινος νους. Εφοδιάζουν υπόρρητα τους αποχαυνωμένους ακροατές-τηλεθεατές με μισογύνικα εργαλεία έτσι ώστε να αποκτήσουν αντανακλαστικά που υπερασπίζονται τη «φυσική» ανάγκη των ανδρών για σεξουαλική ικανοποίηση. Ο άνδρας ως επιτέλεση στις πατριαρχικές κοινωνίες, δηλαδή το μοντέλο της ματσίλας, αποδεικνύεται καθημερινά στην Ελλάδα, ότι ζει και βασιλεύει όντας καλά ριζωμένο. Και όχι απλά είναι ριζωμένο, αλλά απ’ ό, τι φαίνεται έχει τόσο πολλές ρίζες που ξεμπροστιάζονται μέσα από τη συστημική φρασεολογία των media, η οποία λειτουργεί διδακτικά σε μία κοινωνία, το μεγαλύτερο μέρος της οποίας στερείται κριτικής σκέψης.

Δεν είναι λοιπόν καθόλου ένα παιχνίδι συνδικαλισμού ο

φεμινισμός, όπως αισχρά διαδίδουν κάποιοι. Η ένταξη του αντισεξιστικού λόγου, όπως και του αντιρατσιστικού, θα πρέπει να αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της πολιτικής ατζέντας της αριστεράς και της αναρχίας, όχι μόνο σε επίπεδο θεωρητικό αλλά καθημερινά στην πράξη. Είναι απαράδεκτο το γεγονός ότι στους κόλπους του κινήματος, υπάρχουν σχεδόν αποκλειστικά γυναίκες στις ομάδες που ασχολούνται με το φύλο, τον φεμινισμό και τον σεξισμό. Όσο ο φεμινισμός θεωρείται μια υποκατηγορία που απλά κάνει μπούγιο και υπάρχει όχι απλώς διακοσμητικά αλλά ως ένα θέμα υποδεέστερο σε σχέση με τα λοιπά προτάγματα για κοινωνική αλλαγή, τόσο το μίσος ενάντια στις γυναίκες και στα ΛΟΑΤΚΙ άτομα θα γιγαντώνεται με τέτοιο τρόπο που μια μέρα δε θα πιστεύουμε πώς εκτοξεύτηκαν τα ποσοστά της Χρυσής Αυγής και των λοιπών φασιστικών μορφωμάτων στην Ευρώπη και σε ολόκληρο τον κόσμο.

Πολιτική Εξόντωση και Δικαστικό Παρακράτος: Υπόθεση Ηριάννας και Περικλή

Δανάη Κασίμη

Οπλοκιβώτια, τζούφια φυσίγγια
Σκάλα τρεμάμενη
Συνθήματα ελευθερίας
Εκτόνωση μνήμης ακατέργαστης
Ερωτήματα ενοχής
Ανακυκλούμενα εμπόδια κουκουλώνουν χιμαιρικούς αγώνες
Ιερές ψυχές, σκάνδαλα στο απυρόβλητο, «ερωτεύσιμοι» κανόνες

Εχθές, την 17η Ιουλίου 2017, στο Πενταμελές Εφετείο Αναστολών

της Αθήνας απορρίφθηκαν οι αιτήσεις αναστολής των επιβληθεισών ποινών της Ηριάννας και του Περικλή μέχρι την οριστική εκδίκαση των υποθέσών τους από το Εφετείο [1]. *«Εάν αφεθούν ελεύθεροι είναι πολύ πιθανό να τελέσουν όμοια αδικήματα κατ' άρθρο 497 παρ. 8 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας»* έκρινε το δικαστήριο κατόπιν σχετικής πρότασης του «αμερόληπτου» Εισαγγελέα. **Αδικήματα τα οποία δεν αποδείχθηκαν ποτέ σε πρώτο βαθμό!** Για ποιον λόγο λοιπόν τόσο μένος;

Σε μια αίθουσα που κατακλυζόταν από δυνάμεις της αστυνομίας υπερτονίζοντας το γεγονός ότι δύο άνθρωποι έχουν καταδικαστεί σε πρώτο βαθμό για συμμετοχή σε τρομοκρατική οργάνωση σύμφωνα με το άρθρο 187^{A} του Ποινικού Κώδικα (τρομονόμος) και ως εκ τούτου ορίστηκαν ως τρομοκράτες από τους δικαστικούς θεσμούς, παρευρέθηκαν αλληλέγγυοι, οι οποίοι πάγωσαν ακούγοντας την πρόεδρο της έδρας να εκστομίζει: «Το δικαστήριο απορρίπτει».

Αρχικά, στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο, το γεγονός ότι η Ηριάννα και ο Περικλής καταδικάστηκαν σε κάθειρξη παρά τις έντονες αμφιβολίες που δημιουργήθηκαν κατά την ακροαματική διαδικασία και το γεγονός ότι μετέπειτα απορρίφθηκαν οι αιτήσεις για αναστολή της ποινής χωρίς καμία απολύτως αιτιολογία, καταργεί την ίδια την έννοια της αναστολής. Φυσικά, το δικαστήριο είναι εκείνο που θα κρίνει εάν συντρέχουν οι όροι και οι προϋποθέσεις για τη χορήγηση της αναστολής. Όχι όμως αναιτιολόγητα και εκδικητικά παραβιάζοντας τη θεμελιώδη αρχή του ποινικού δικαίου σύμφωνα με την οποία ο κατηγορούμενος είναι αθώος μέχρι την απόδειξη του αντιθέτου. Εγγίζει τα όρια της αφέλειας κάθε παραδοχή περί αμεροληψίας της δικαιοσύνης ειδικά όταν έχουμε να κάνουμε με συμφέροντα και με την ίδια την οχύρωση του συστήματος εξουσίας.

Είναι εξόφθαλμη η προσπάθεια εξόντωσης πολιτικών ιδεών που αντιπαλεύουν το υπάρχον σύστημα της διαπλοκής μέσω της στοχοποίησης και της διαπόμπευσης οποιουδήποτε ανθρώπου τολμά να συγχρωτίζεται σε επίπεδο φιλίας, ερωτικών ή συγγενικών σχέσεων με μέλος πολιτικής οργάνωσης όπως η Συνωμοσία Πυρήνων

της Φωτιάς. Βεβαίως, η τελευταία οργάνωση και άλλες, παρόμοιας δράσης οργανώσεις, δεν συγκεντρώνουν αποκλειστικά το ενδιαφέρον του συστήματος, το οποίο νομοθετεί για να τις εξοντώσει. Αυτή η πάγια τακτική που ακολουθείται προκειμένου να αποκλειστούν μέλη των οργανώσεων αυτών από κάθε πτυχή της κοινωνικής ζωής, μας αφορά όλους ακόμα και αν διαφωνούμε κάθετα με τη δράση τους.

Πρόκειται για την ποινικοποίηση κάθε ιδέας ελευθερίας, ισότητας, δικαιοσύνης από τους ίδιους τους θεσμούς και το δικαστικό παρακράτος, το οποίο ανέκαθεν υπήρχε και φρουρούσε τα αφεντικά του. Είμαστε μάρτυρες μιας κατά μέτωπο επίθεσης ενάντια σε κάθε μορφή αντίδρασης με γνώμονα την κοινωνική ισοελευθερία, από την πλευρά της κατεστημένης εξουσίας και του δικαστικού παρακράτους, που υποθάλπει σκάνδαλα όπως η υπόθεση της Siemens, του NOOR 1, της Energa Hellas Power, της Μανωλάδας, κλπ (δε θα τελειώσουμε). Η ανακήρυξη των αναρχικών και αριστερών ιδεών ως εχθρικών αντανακλάται καθημερινά στις δικαστικές αίθουσες, όπου επιβάλλονται ανελέητες ποινές, στην πραγματικότητα, χωρίς δίκη. Χωρίς αιτιολογία. Χωρίς στοιχεία. Υπό το φως έντονων αμφιβολιών. Υπάγουν τις ίδιες τις ιδέες, τις σκέψεις και τα συναισθήματα στην αντικειμενική υπόσταση του τρομονόμου :*«…με τρόπο ή σε έκταση ή υπό συνθήκες που είναι δυνατό να βλάψουν σοβαρά μια χώρα… ή να βλάψει σοβαρά ή να καταστρέψει θεμελιώδεις συνταγματικές, πολιτικές, οικονομικές δομές μιας χώρας…»*[2]

Οι αρχές του δικαίου και τα δικαιώματα που κατοχυρώθηκαν συνταγματικά, εφαρμόζονται επιλεκτικά και σύμφωνα με τη διακριτική ευχέρεια του κάθε φασιστοειδούς που βρίσκεται επί της έδρας. Σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να εκπλήσσουν τέτοια φαινόμενα ειδικά τους ανθρώπους που συμμετέχουν στις κοινωνικές κινήσεις. Οι υπόλοιποι πάντα αδιάφοροι θα μένουν. Είναι επιτακτικό, λοιπόν, να τα σταματήσουμε διότι διακυβεύονται η ζωή και η ελευθερία λόγου και σκέψης. Διακυβεύεται κάθε κατοχυρωμένο με αίμα και αγώνες δικαίωμα.

Λευτεριά στην Ηριάννα, στον Περικλή, σε όλους τους αγωνιστές

και στους φίλους τους!

[1] https://tvxs.gr/news/ellada/aporrifthike-aitima-apofylakisis-tis-iriannas-odigeitai-ksana-sti-fylaki

[2] Άρθρο 187^{Α} του Ποινικού Κώδικα

Συλλογή Ποιημάτων: Αθόρυβες Εκρήξεις

Δανάη Κασίμη

ΤΟ ΠΗΓΑΔΙ

Ψάχνω με αγωνία σε τούτη τη μαύρη τρύπα
τα ίχνη αναμνήσεων που καταναλώθηκαν
υποψίες ζωής βιωμένης
όχι είδωλα ενοχής, συντρίμμια κάθε εποχής

Βουτιά στο πηγάδι θα κάνω και ας χαθώ
στου κενού τη ζάλη θα ψάξω να σε βρω
χαμένα λόγια, σημάδια της ψυχής
που ακόμα κι αν σκιάζουν στολίζουν τη ζωή

Φωτιές απελπισίας ίσως και ν’ αντικρίσω
για έρωτες και αγάπες που αφέθηκαν εδώ
μα η αλήθεια τους είναι τέτοια που θα ζουν για πάντα
στις μνήμες ερειπίων. Κρίμα

Θα κλείσει ποτέ το πηγάδι, ποιός ξέρει;
ίσως αν η ζωή μας άξια βιωθεί
και οι νεράιδες λάμψουν βαθιά μες στο σκοτάδι
που φτιάχτηκε στα μέτρα ολίγων εκλεκτών

Ο ΙΛΙΓΓΟΣ

Αισθάνομαι τον αέρα να παρασέρνει τα φύλλα
του κορμιού μου
Ζητώ να αφουγκραστώ ανάμεσα στις αμυχές του
νου μου,
το θρόισμά τους, το ανεπαίσθητο
ανατριχίλα φέρνει.. και διψάω γι’ αυτή

Ο γδούπος της καρδιάς, που μου δείχνει ο καθρέφτης
μου προκαλεί τρόμο.
θέλω να τον αφήσω μέχρι να γκρεμιστούν οι πύλες
του φαινόμενου εαυτού μου,
γοητεύομαι από τη μελωδία του γδούπου
που σταματάει… όταν ξυπνώ

Η ψυχική σύσπαση λένε, οδηγεί στην τρέλα
Μην ξυπνήσεις…. ο αέρας… άκου
Τα φύλλα, χορεύουν στον ρυθμό του
ελευθερία, γαλήνη, ο εαυτός…

Μην ξυπνήσεις… μα θα το κάνεις
Μόνο θυμήσου… η μελωδία του
δεν κάνει θόρυβο…
οι λαμαρίνες κάνουν, όχι ο χρυσός..

ΤΟ ΒΛΕΜΜΑ

Η δύναμη κλοτσάει πίσω από τα μάτια και το στήθος μου
Ακαθόριστη και μάλλον δειλή, σίγουρα υπαρκτή
Οκνηρή και άσπιλη όπως όλες παλεύει με σκιές του ασυνείδητου
Ίσως και του υπερεγώ, βλέπει τη ματαιότητα
σα μάγισσα πέτρινη που την αποτρέπει..

Δεν έχω βρει τη γλώσσα για να της μιλήσω
κατηγορώ το πρίσμα που έχω για θεό.
Τα χρώματα κι εκείνος μόνο εγγίζουν την πηγή
με μια ματιά που εκπυρσοκροτεί πίσω από τη στιβάδα του προσώπου

και εισχωρεί για μια μόνο στιγμή στις ορχιδέες του εγκεφάλου

Μη φύγεις… κοίτα! Εσύ βλέπεις.. δεν μπορώ
Τα μάτια σου κοχλάζουν. Μου δείχνουν προσωρινά
την άβυσσο. Η δύναμη….. βγαίνει…
Μη φύγεις! Κοίτα με

Η ΔΙΟΔΟΣ

Κάθε βράδυ ξημερώνει,
αποκτούν φωνή οι σκέψεις της
καταπιεσμένες επιθυμίες και πάθη
διαδραματίζονται μπροστά της
εκρήγνυνται στα μονοπάτια του εγκεφάλου της
σκοτώνοντας τους φύλακες των καθηκόντων
που λυμαίνονται τις αισθήσεις

Όταν βγαίνει ο ήλιος μουδιάζει ολόκληρη
προσπαθεί να ανασάνει βυθισμένη στα έγκατα
οργανωμένου εγκλήματος, που φωτίζεται τη μέρα
ζαλισμένη παραπατά, αναζητώντας κάτι
που θα της δώσει πνοή δημιουργίας

θέλει να τσακίσει εχθρούς που κλαίνε
υποφέρουν εγκλωβισμένοι και απελπισμένοι.
Κάποιοι ξυπνούν σαν εκείνη τα βράδια
και δακρύζουν αντικρίζοντας έναν εαυτό,
δυνατό και ζωντανό… πού πήγε; Χάθηκε…
θα περιμένει να φτάσει πάλι η νύχτα

θα σχίσει το δέρμα της γελώντας
και θα λυγίσουν οι περήφανοι και καλοκουρδισμένοι
ικετεύοντάς τη να γυρίσει πίσω… μη φύγει και χαθεί
σε μια επικίνδυνη περιθωριακή ζώνη, άγνωστη βέβαια..
μα εκείνη δε θα ακούει πια, η μελωδία θα σβήσει
τις φωνές και θα οδηγήσει τους τιτάνες στο φως..

ΥΠΝΟΒΑΤΕΣ

Τα φώτα της πόλης φιμώνουν τις κραυγές,
θυμίζουν φύλακες οχυρωμένων πυλών
κουκουλώνουν τις πληγές αγέρωχων αετών
που έπεσαν ηττημένοι και ψάχνουν μια νέα πηγή

Υπνοβάτες ισχυροί ορθώνονται στο σκοτάδι
πιάνονται χέρι χέρι χωρίς καμιά ενοχή
σβήνουν τα φώτα τα νεκρά
που βυθίζουν στο σκοτάδι πνιγμένες φράσεις
εξαϋλωμένες από τον φόβο

Οι ιαχές πολέμου καλύπτονται από τις λάμψεις
κινούμενων ειδώλων, που αργοσβήνουν
στα ατελείωτα μονοπάτια αστραφτερού λαβυρίνθου
φτιαγμένου από πίστες δελεαστικές

Υπνοβάτες ισχυροί ορθώνονται στο σκοτάδι
πιάνονται χέρι χέρι χωρίς καμιά ενοχή
σβήνουν τα φώτα τα νεκρά
που βυθίζουν στο σκοτάδι πνιγμένες φράσεις
εξαϋλωμένες από τον φόβο

Φωτογραφία: Ελιάνα Καναβέλη

Η Φύση του ανθρώπου – Σκέψεις από την Ηθική και την Αλληλοβοήθεια του Κροπότκιν

Δανάη Κασίμη

«*Πράγματι, μήπως η ζωή και όλη η ιστορία των ανθρώπων δε μας διδάσκουν ότι, αν οι άνθρωποι καθοδηγούνταν αποκλειστικά από σκέψεις προσωπικού οφέλους, δε θα ήταν εφικτή καμία κοινωνική*

ζωή; Ολόκληρη η ιστορία της ανθρωπότητας δείχνει ότι ο άνθρωπος είναι ο μέγας σοφιστής και ότι το μυαλό του μπορεί να βρει, με εκπληκτική ευκολία, κάθε λογής δικαιολογία για εκείνο στο οποίο τον ωθούν οι επιθυμίες και τα πάθη του.»[1]

«…η τεράστια σημασία της αρχής της αλληλοβοήθειας αναδεικνύεται πλήρως στο πεδίο της ηθικής. Όποιες όμως και αν είναι οι απόψεις μας για την προέλευση του ενστίκτου της αλληλοβοήθειας –είτε η καταγωγή του θεωρείται βιολογική είτε υπερφυσική– μπορούμε να εντοπίσουμε την ύπαρξή του ήδη στα κατώτερα επίπεδα του ζωικού βασιλείου και από αυτό το επίπεδο μπορούμε να παρακολουθήσουμε την αδιάκοπη εξέλιξή του εις πείσμα πολλών αρνητικών παραγόντων σε όλες τις φάσεις της ανθρώπινης προόδου μέχρι τις μέρες μας..»[2]

Πιοτρ Κροπότκιν

Η απάντηση στο ερώτημα που αφορά στον προσδιορισμό της φύσης του ανθρώπου και πιο συγκεκριμένα στο αν ο άνθρωπος είναι καλός ή κακός, μπορεί να φαντάζει εξαιρετικά νεφελώδης. Παρόλα αυτά, το θέμα αυτό είναι πάντοτε επίκαιρο διότι, παρά τη σχετικότητα αυτών των αντίθετων προσδιορισμών, οι ασκούντες εξουσία μάς προσφέρουν «απλόχερα» την απάντηση για να μας διευκολύνουν. Η επιβολή αυταρχικών κανόνων και η δημιουργία «χρωματιστών κελιών» από τα κράτη, βασίζεται ακριβώς στην παραδοχή ότι ο άνθρωπος είναι σίγουρα κακός, ανταγωνιστικός και σε καμία περίπτωση καλός. Από τον Κιμ Γιονγκ Ουν μέχρι τον Τζιχάντι Τζον και τους εθελοντές για τους πρόσφυγες, ο χαρακτηρισμός του ανθρώπου ως καλού ή κακού δεν είναι εύκολη υπόθεση διότι κανείς δεν γνωρίζει τι θα γινόταν αν κάποιος άνθρωπος κατά κανόνα καλοκάγαθος κατακτούσε μια μέρα την εξουσία.

Η συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων του πλανήτη είναι παγιδευμένοι στη δίνη του ολοκληρωτισμού της αναγκαστικής τήρησης νόμων και πλαισίων επιβαλλόμενων από τα πάνω. Το γεγονός ότι οι εξουσιαστές του πλανήτη, και ιδιαίτερα εκείνοι που κατέχουν όπλα μαζικής καταστροφής και ισχυρό στρατό,

αποτελούν προφανέστατα την εκδήλωση της κακής πλευράς του ανθρώπου με αποτέλεσμα η μεγάλη μάζα να προσπαθεί να επιβιώσει αλληλοσπαρασσόμενη, δεν σημαίνει καθόλου ότι ο άνθρωπος είναι φύσει κακός. Μία τέτοια παραδοχή, η οποία πραγματοποιείται από την πλειοψηφία των ανθρώπων του δυτικού κόσμου προκειμένου να δικαιολογήσουν την υποταγή τους στο παγκόσμιο καταπιεστικό σύστημα, είναι μάλλον αφελής. Είναι διαφορετικό να τονίζει κανείς την ύπαρξη ρίσκου σε μια απόπειρα επαναστατικής αντίδρασης λόγω της ισχύος του αντιπάλου και εντελώς διαφορετικό να ενσωματώνει στη σκέψη του την κυρίαρχη επιταγή των καταπιεστών.

Από την άλλη, δεν μπορούμε να πούμε ότι ο άνθρωπος είναι φύσει καλός, διότι αν ήταν έτσι τότε μάλλον δεν θα είχαμε φτάσει ποτέ στο σημείο να ανεχόμαστε το 3% του πλανήτη να κυβερνά το υπόλοιπο 97% και ακολούθως να απολαμβάνει αντίστοιχο ποσοστό του παγκόσμιου πλούτου. Η αδράνεια των πολλών και καταπιεζόμενων δεν συνεπάγεται καλοσύνη ή κακία αυτών αλλά καταδεικνύει ίσως τον φόβο και την ενσωμάτωση στο σύστημα. Βέβαια, ας ελπίσουμε όπως και ο Noam Chomsky[3] ότι οι άνθρωποι επιθυμούν να είναι ελεύθεροι και να ελέγχουν τη ζωή τους και όχι να είναι καταπιεζόμενοι. Θεωρητικά, δεδομένου ότι οι καταπιεζόμενοι αποτελούν την πλειοψηφία, εάν το επιθυμούσαν και υπό τις κατάλληλες συνθήκες, θα διεκδικούσαν την ελευθερία. Το γεγονός ότι οι διεκδικήσεις, αν και υπαρκτές, δεν είναι επαρκείς, δεν μας επιτρέπει να διατυπώσουμε με απόλυτη σιγουριά ότι ο άνθρωπος από τη φύση του επιθυμεί να ελέγχει και να ορίζει ο ίδιος τη ζωή του ούτε όμως και το αντίθετο.

Ο Κροπότκιν ανατρέχει στους κανόνες της επιστήμης προκειμένου να κατανοήσει το τι είναι ο άνθρωπος, όπως έκαναν και οι Μπακούνιν και Προυντόν. Θεωρεί ότι ο άνθρωπος αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι του υλικού κόσμου και ότι η κοινωνικότητα είναι μια βιολογική αναγκαιότητα στο πλαίσιο του συλλογικού αγώνα για την επιβίωση[4]. Ο Πρίγκιπας βασίστηκε στην επισήμανση του Δαρβίνου στο έργο του «Η καταγωγή του

ανθρώπου», σχετικά με την πρακτική της αλληλοβοήθειας μεταξύ των ομοειδών όντων, για να συμπεράνει ότι αποτελεί τον κανόνα στη ζωή των έμβιων όντων. Υποστήριξε, συνεχίζοντας τη σκέψη του Δαρβίνου, ότι η έννοια της αλληλοβοήθειας διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στην εξελικτική διαδικασία, σε αντίθεση με τον ανταγωνισμό και τη σύγκρουση, βασιζόμενος στην παραδοχή ότι τα είδη που καταφέρνουν να επιβιώσουν είναι εκείνα που συνεργάζονται και όχι τα μεμονωμένα άτομα που ενδεχομένως να είναι δυνατότερα από τη φύση τους. Το γνωστό αυτό συμπέρασμα του μεγάλου αναρχικού στοχαστή απαντάει μέχρι και σήμερα και θα συνεχίσει να απαντάει στο μέλλον σε εκείνους που αρνούνται την ύπαρξη αυτού του στοιχείου ως επικρατέστερου στον άνθρωπο και εστιάζουν κυρίως στις ανταγωνιστικές και πολεμικές του τάσεις. Είναι εμφανές ότι η διαπίστωση της τερατώδους πλευράς ως επικρατέστερης στον άνθρωπο σε σχέση με τα ευγενή του αισθήματα, όπως υποστηρίζει και ο Χομπς, εξυπηρετεί τα συμφέροντα των καταπιεστών. Αναμφίβολα, στο πρόσωπο των λίγων ανθρώπων που κατέχουν την εξουσία στον πλανήτη, λόγω του γεγονότος και μόνο ότι την κατέχουν, παρατηρείται η πιο καταστροφική, σκοτεινή και θα λέγαμε «κακή» πλευρά του ανθρώπου, χωρίς να την αποδίδουμε στη φύση του.

Επομένως, το συμπέρασμα της φιλελεύθερης πλευράς στη νεότερη εποχή, ότι ο άνθρωπος είναι φύσει κακός και γι’ αυτό θα πρέπει να επιβάλλουμε κανόνες, νόμους, να χαράσσουμε σύνορα και να κατασκευάζουμε βόμβες, είναι απόλυτα στρατευμένος, διότι χωρίς αυτή τη διαπίστωση, η διατήρησή τους στην εξουσία θα ήταν αμφίβολη. Όταν λοιπόν τα κοινωνικά κινήματα «φωνάζουν» και υπερτονίζουν την απεριόριστη δύναμη των πολλών, στην ουσία στοχεύουν στην αφύπνισή τους με τρόπο ώστε να συνειδητοποιήσουν ότι δεν αξίζουν την τιμωρία του διαρκούς ελέγχου και της φυλάκισής τους και ότι παράλληλα οι κατέχοντες την εξουσία γίνονται «κακοί» επειδή διαφθείρονται από αυτήν. Η διατύπωση των ενστάσεων σχετικά με την ύπαρξη της εξουσίας σε κάθε πτυχή της καθημερινής ζωής των απλών και αν όχι καταπιεσμένων σίγουρα φυλακισμένων νοητικά ανθρώπων, είναι βάσιμες, όμως υποπίπτουν σε ένα σφάλμα. Η άσκηση εξουσίας στις

διαπροσωπικές σχέσεις δεν αποτελεί απαραίτητα εγγενές στοιχείο του ανθρώπου. Ο τελευταίος είναι κατ' ανάγκην κοινωνικός και χαρακτηρίζεται από το διαρκές ένστικτο της αλληλοβοήθειας με σκοπό τη διατήρηση και την ευζωία, όπως περιγράφει ο Κροπότκιν. Άρα παρατηρούμε ότι η άσκηση εξουσίας των «από τα πάνω» διοχετεύεται ευθέως στην καθημερινή ζωή των «από τα κάτω» με τέτοιον τρόπο που οι τελευταίοι, ωθούμενοι στην εξυπηρέτηση ιδίων συμφερόντων, να ομοιάζουν νοητικά και συνειδησιακά με τους πρώτους: *«…όσο πιο εμφατικά επιβεβαιώνεται ο οικονομικός ατομικισμός τόσο αύξανε σταθερά η υποταγή του ατόμου στην πολεμική μηχανή του κράτους, στο εκπαιδευτικό σύστημα, στη νοητική πειθαρχία που απαιτείται για τη στήριξη των κρατούντων θεσμών κτλ.»*[5]. Το συμπέρασμα αυτό, έρχεται σε σύγκρουση με την παραπάνω άποψη του Χομπς ότι οι άνθρωποι οργανώνονται σε κοινωνίες, τις οποίες συντηρεί ο φόβος του κάθε ατόμου ότι δεν έχει άλλη επιλογή από το να συσσωρεύει δύναμη για να διασφαλίζει την αυτοσυντήρησή του, διότι αν δεν το κάνει ο ίδιος, θα το κάνει κάποιος άλλος και έτσι θα βρεθεί στο έλεος κάποιου άλλου.

Ταυτόχρονα ο Κροπότκιν, στην *αλληλοβοήθεια,* εστιάζει στο γεγονός ότι στην εποχή του οι απλοί άνθρωποι των τότε σύγχρονων κοινωνιών, δηλαδή εκείνοι που δεν κατέχουν την εξουσία, υπηρετούσαν κάποιες αξίες και αρχές όπως η αλληλοϋποστήριξη και η ομαδική συνεργασία, διαφοροποιούμενοι από το ατομικιστικό μοντέλο. Συνακόλουθα, αυτή τους η πρακτική συνέβαλε τα μέγιστα στην ίδια τη διατήρηση των κοινωνιών παρά το γεγονός ότι οι κυρίαρχοι θεσμοί καλλιεργούσαν ένα αξιακό σύστημα που εξυπηρετούσε τις ατομικιστικές ανάγκες του καθενός με στόχο την ισχυροποίηση των θεμελίων του συστήματος, το οποίο συγκροτούσαν. Η σύγχρονη πραγματικότητα δεν απέχει πολύ εάν σκεφτεί κανείς ότι οι σημερινοί άνθρωποι, προκειμένου να επιβιώσουν, είναι υποχρεωμένοι να λειτουργήσουν στο πλαίσιο του συντεταγμένου συστήματος είτε ασκώντας οι ίδιοι εξουσία είτε υφιστάμενοι την εξουσία τρίτων. Οποιαδήποτε πρακτική που κινείται προς την αντίθετη κατεύθυνση, μπορεί να νοηθεί μόνο στις σχέσεις των ανθρώπων στην καθημερινή τους ζωή και όχι στο

πλαίσιο των υπαρχόντων θεσμών.

Για παράδειγμα, τα παιδιά, ως μαθητές ή φοιτητές, αποκομίζοντας τις γνώσεις που μεταδίδονται από τους δασκάλους/καθηγητές, οι οποίοι με τη σειρά τους εκτελούν ένα ορισμένο πρόγραμμα διδασκαλίας/σπουδών, συμμετέχουν σε διαγωνίσματα και εξετάσεις που έχουν ανταγωνιστικό χαρακτήρα. Είναι γνωστό σε όλους, ότι η φιλοσοφία του εκπαιδευτικού συστήματος εστιάζει στην ανάδειξη των αρίστων, οι οποίοι βέβαια συνήθως επιβραβεύονται. Λέω συνήθως, διότι δεν ισχύει το ίδιο για τα παιδιά φτωχών οικογενειών ή για τα παιδιά από οικογένειες μη διαπλεκόμενες με την εξουσία, λόγω του γεγονότος ότι ξεκινούν από άλλη βάση. Παρόλα αυτά, τα ίδια τα παιδιά, πολλές φορές, βοηθούν αυτοβούλως το ένα το άλλο, λειτουργώντας συναγωνιστικά, αποδεικνύοντας ότι ο Κροπότκιν ίσως είχε δίκιο. Επιπλέον, στο θέμα της κεντρικής μεταναστευτικής πολιτικής, παρά το γεγονός ότι τα κράτη είναι οχυρωμένα και περιχαρακωμένα στα σύνορά τους, η πρακτική ενός σημαντικού μέρους των σύγχρονων κοινωνιών επιδεικνύει εντελώς διαφορετική στάση. Σήμερα, εκτός από τις πλέον επαναστατικές καταλήψεις στέγης για τους μετανάστες, ένα μεγάλο μέρος ελλήνων και όχι μόνο πολιτών, συνεισφέρει στον βαθμό που μπορεί στο έργο της στήριξης αυτών των ανθρώπων. Φυσικά, όπως λέει ο Κροπότκιν, δεν εξαγνίζεται κανείς με τη φιλανθρωπία. Όμως, το σύγχρονο παράδειγμα της βοήθειας απέναντι στους μετανάστες δεν μπορεί να απαξιωθεί με ευκολία καθώς αποτελεί ρωγμή στην κεντρική πολιτική του κράτους.

«*Η κοινωνία των ανθρώπων δεν έχει θεμελιωθεί πάνω στην αγάπη ούτε πάνω στη συμπόνια. Έχει βασιστεί στη συνείδηση της ανθρώπινης συντροφικότητας έστω και αν είναι ενστικτώδης*.»[6] Ο Κροπότκιν, θεωρεί ότι αν ο άνθρωπος θέλει να ζήσει μια ζωή, στην οποία θα ασκεί όλες του τις σωματικές, διανοητικές και συναισθηματικές δυνάμεις, είναι αναγκαίο να λειτουργεί με πνεύμα συλλογικό, ενδιαφερόμενος για τις κοινωνικές ανάγκες. Σε αντίθετη περίπτωση, ο άνθρωπος σκεπτόμενος εγωιστικά και με επίκεντρο την ικανοποίηση αποκλειστικά των ατομικών του

απολαύσεων, θα οδηγηθεί στην καταστροφή. Είναι σημαντικό να επισημάνουμε, σε αυτό το σημείο, ότι ο πατέρας του αναρχισμού σε καμία περίπτωση δεν απαρνείται, όπως κάποιοι του καταλογίζουν, την περίπτωση να οδηγηθεί ο άνθρωπος σε επικίνδυνα αυτοκαταστροφικά μονοπάτια εάν ενεργοποιηθούν τα κατώτερα ένστικτά του. Το σίγουρο είναι ότι όσο σχετικές και να είναι οι έννοιες του καλού και του κακού, άνθρωποι που εκμεταλλεύονται άλλους ανθρώπους δεν μπορούν να νοηθούν σε μια κοινωνία με ελευθερία και ισότητα.

Τα φαινόμενα δείχνουν πως οι άνθρωποι, όντας ταυτόχρονα «καλοί» και «κακοί» δεν θα μπορούν να ζουν σε ελεύθερες κοινωνίες όσο υπάρχουν εκμεταλλευόμενοι. Με αυτή την έννοια, είτε έχουν μία «καλή» πλευρά από τη φύση τους είτε εκείνη καλλιεργείται μέσα από τη διαδικασία συγκρότησης των κοινωνιών, το ζητούμενο είναι να επικρατήσει της «κακής»… Τελικά, δεν έχει μεγάλη σημασία να ορίσουμε το τι είναι καλό και κακό όσο να προτάσσουμε την αποδέσμευση της κοινωνικής διαμόρφωσης από άκαμπτες θεωρίες που υποστηρίζουν το αμετάβλητο της φύσης μας και οι οποίες μας απογοητεύουν και μας αδρανοποιούν. Τίποτα δεν είναι απόλυτο, πόσο μάλλον η κατεύθυνση της κοινωνικής κίνησης. Φαντάζει ουτοπικό στα μάτια πολλών, διότι κανείς δεν μας έχει διδάξει τι υπάρχει πέρα από το κυρίαρχο. Αυτό είναι το ζητούμενο…

Σημειώσεις:

1. Πιοτρ Κροπότκιν, «Ηθική», εκδόσεις ΝΗΣΙΔΕΣ
2. Πιοτρ Κροπότκιν, «Αλληλοβοήθεια – Ένας παράγοντας της εξέλιξης», εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ
3. Νυκτεγερσία, μέρος τρίτο, «Πανεπιστήμιο της βαρβαρότητας», Μάιος 2010, σελ 70
4. Κώστας Γαλανόπουλος, «Ο κόσμος όπως είναι», εκδόσεις ΣΤΑΣΕΙ ΕΚΠΙΠΤΟΝΤΕΣ.
5. Πιοτρ Κροπότκιν, «Ηθική», εκδόσεις ΝΗΣΙΔΕΣ
6. Πιοτρ Κροπότκιν, «Αλληλοβοήθεια – Ένας παράγοντας της εξέλιξης», εκδόσεις ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗ

Απεργίες-Αποχή Δικηγόρων: Ο Αγώνας τους

Δανάη Κασίμη

Οι εργατικοί αγώνες έχουν διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στην ιστορία επιτυγχάνοντας την κατοχύρωση βασικών δικαιωμάτων των εργαζομένων. Σήμερα η συντεχνιακή καπηλεία δίκαιων αιτημάτων εκτρέπει τους κλαδικούς αγώνες σε μια ατέρμονη εσωστρέφεια. Από την αποχή των δικηγόρων μέχρι τις κινητοποιήσεις των συνταξιούχων, η εξατομίκευση των πακτωμένων εργασιακών διεκδικήσεων μπορεί να οδηγήσει σε κοινωνικό χάος και ανθρωποφαγία.

Έχουν περάσει ήδη δύο μήνες και πλέον από την έναρξη της πανελλαδικής αποχής των δικηγόρων από τα καθήκοντά τους λόγω του επικείμενου ασφαλιστικού νομοσχεδίου, το οποίο είναι πράγματι τόσο δυσβάσταχτο για την πλειοψηφία των δικηγόρων που είναι βέβαιο πως, σε συνδυασμό με την αύξηση των φοροεπιβαρύνσεων, θα οδηγήσει σε μαζική αποχώρηση από το επάγγελμα. Παράλληλα, πραγματοποιούνται συνεχώς απεργιακές κινητοποιήσεις εργαζομένων και συνταξιούχων στα πλαίσια του έντονου αναβρασμού που υπάρχει στη χώρα μας από το έτος 2011 λόγω των αλλεπάλληλων περικοπών στους μισθούς, στις συντάξεις και στις λοιπές κοινωνικές παροχές και των ταυτόχρονων φοροεπιθέσεων κάθε είδους. Μέχρι εδώ, ο καθένας θα δικαιολογούσε την αγανάκτηση και οργή των απεργούντων και θα τασσόταν στο πλευρό τους χωρίς επιφυλάξεις.

Η εποχή που βιώνουμε, όμως, είναι ιδιαίτερη και απαιτεί μεγάλη προσοχή κατά την ανάγνωση των χαρακτηριστικών που λαμβάνουν οι

επιμέρους κινητοποιήσεις. Ποια είναι η σχέση τους με τις ευρύτερες κοινωνικές διεκδικήσεις και πού οδηγεί ο κατακερματισμός των κοινωνικών αγώνων; Είναι δυνατό να υπάρχουν ενιαία συμφέροντα στους κόλπους ενός ολόκληρου κλάδου ή μήπως οι συνδικαλιστικοί φορείς έχουν μετασχηματιστεί σε επικίνδυνα, άκαμπτα και αντιδημοκρατικά μορφώματα, τα οποία εξυπηρετούν ιδιοτελή συμφέροντα; Με ποιο τρόπο θα απαλλαγούμε από αυτό το επικίνδυνο φαινόμενο;

Έχει καταστεί πλέον, ίσως σε όλους, φανερό ότι όταν μια χώρα, μέσω της κυβέρνησής της, έρχεται σε οποιουδήποτε είδους συμφωνία με τους πιστωτές της, είναι μαθηματικά αδύνατο αυτή να αποβεί ωφέλιμη για τις κοινωνικές ομάδες που ασφυκτιούν και βρίσκονται στα πρόθυρα της κατάρρευσης. Είναι αυτονόητο δε, ότι το εκβιαστικό δίλημμα που θέτουν οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις της Ευρώπης περί ολικής καταστροφής, ανεξέλεγκτης χρεωκοπίας και απόλυτης φτώχειας σε περίπτωση απαγκίστρωσης από τη χρηματοδότηση των δανειστών για τη «σωτηρία» των χωρών του Νότου, έχει ένα πολύ συγκεκριμένο χαρακτηριστικό, το οποίο είναι ευκρινές και απόλυτο: εξυπηρετεί τα συμφέροντα του μεγάλου κεφαλαίου. Η πιστωτική μόχλευση που πραγματοποιείται στην Ευρώπη από τις χώρες του Βορρά προς τις χώρες του Νότου έχει ως μοναδικό στόχο τον απόλυτο έλεγχο και την αμείλικτη οικονομική ισοπέδωση των τελευταίων με στόχο, όχι βέβαια τον πλουτισμό των λαών του βορρά αλλά την ενίσχυση της παντοδυναμίας του παγκόσμιου κεφαλαίου, το οποίο, ως γνωστόν, δεν έχει πατρίδα.

Τώρα όσον αφορά τις απεργιακές κινητοποιήσεις παντός είδους, παρατηρούμε, σε πρώτη φάση, ότι είναι ενθαρρυντικές και σίγουρα μπορούν να κυοφορήσουν μια κοινωνική αλλαγή μέσα από τη δράση των ανθρώπων που πίστεψαν επιτέλους στην τεράστια δύναμή τους. Δυστυχώς όμως, οι διάφοροι κλάδοι που απεργούν απαρτίζονται από ανθρώπους που έχουν εντελώς αντικρουόμενα συμφέροντα, με αποτέλεσμα οι κινητοποιήσεις τους να περιορίζονται στη διεκδίκηση των κλαδικών τους προνομίων. Αυτό το φαινόμενο, συμβαίνει συνεχώς εδώ και πολλά χρόνια χωρίς να

προσδίδονται νέα χαρακτηριστικά στους κλειστούς αυτούς αγώνες, με αποτέλεσμα να γίνονται αν όχι αντικοινωνικοί τουλάχιστον αυτοαναφορικοί.

Τα τελευταία χρόνια όμως, οι συνθήκες είναι ιδιαίτερα σκληρές λόγω της επιθετικής εξάρθρωσης του καπιταλιστικού οικοδομήματος, το οποίο φαίνεται και πάλι να βρίσκει τρόπο να επιβιώσει μη διστάζοντας να θυσιάσει εκατομμύρια ζωές στο βωμό της ανάπτυξης και της σταθερότητας των τιμών. Οι παγκόσμιες ολιγαρχίες εξακολουθούν να λυμαίνονται τον παγκόσμιο πλούτο αποκλείοντας, με την απειλή πολέμου, τη συντριπτική πλειοψηφία των ανθρώπων. Έτσι, έχουμε οδηγηθεί στην όξυνση των ανταγωνιστικών πιέσεων μεταξύ των κλάδων και των αιτημάτων που θέτουν ενώπιον της εξουσίας. Πέραν του γεγονότος ότι το εργατικό δίκαιο έχει καταργηθεί στην πράξη χορηγώντας τεράστια προνόμια στους εργοδότες και ενθαρρύνοντας τις απολύσεις αλλά και την άνευ όρων εκμετάλλευση των εργαζομένων, οι κλαδικοί αγώνες διεκδικούν ένα πολύ μικρό μέρος από το κομμάτι του παγκοσμίου πλούτου, που το μεγάλο κεφάλαιο διαθέτει προς διανομή στα κράτη, με τη συνδρομή των τελευταίων. Αυτό σημαίνει, ότι οι εν λόγω αγώνες είναι καταδικασμένοι σε έναν κτηνώδη ανταγωνισμό μεταξύ των κλάδων και των κοινωνικών ομάδων προκειμένου όχι απλά να κερδίσουν ένα μέρος από το «κομμάτι της πίτας» αλλά να αποκλείσουν εντελώς ολόκληρες κοινωνικές ομάδες με στόχο την επιβίωσή τους. Μιλάμε πλέον για εκτροπή των αγώνων προς μια επικίνδυνη και καταστροφική ανθρωποφαγία χωρίς καμία διάθεση συγκρότησης συλλογικού μετώπου από τα μη προνομιούχα κοινωνικά στρώματα με σκοπό τη δυναμική σύγκρουση με τον πραγματικό εχθρό. Ο τελευταίος εντοπίζεται στις ίδιες τις ρίζες του καπιταλιστικού συστήματος, το οποίο διακηρύσσει την εκμετάλλευση ανθρώπου από άνθρωπο με σκοπό την υπερσυσσώρευση του κεφαλαίου σε μία μικρή μερίδα του πληθυσμού, η οποία διαθέτει και πανίσχυρους μηχανισμούς περιφρούρησης.

Όσο λοιπόν συνεχίζεται η εκτροπή των αγώνων προς τέτοιου είδους αυτιστικές διεκδικήσεις, ο εχθρός γίνεται όλο και πιο

ισχυρός καθώς το 90% της πίτας, δηλαδή του παγκόσμιου πλούτου, εξακολουθεί αιωνίως να βρίσκεται στη διάθεσή του. Τέτοια χαρακτηριστικά αυτοαναφορικότητας παρουσιάζουν και οι τελευταίες κινητοποιήσεις των δικηγορικών συλλόγων της Ελλάδας. Είναι εντυπωσιακό το γεγονός ότι στην ίδια πορεία παρευρέθηκαν μισθωτοί δικηγόροι και τα αφεντικά τους, διεκδικώντας από κοινού, επί της ουσίας, τα δικαιώματα των δεύτερων. Τυχόν διεκδικήσεις των μισθωτών δικηγόρων αλλά και των φτωχότερων εν γένει έρχονται σε σύγκρουση με αυτές των δεύτερων διότι το επιχείρημα ότι όταν ο εργοδότης κερδοφορεί, τότε κερδίζει και ο εργαζόμενος είναι το όπλο των εκμεταλλευτών και σε καμία περίπτωση των εργαζομένων. Φαινομενικά, όλοι οι δικηγόροι διεκδικούσαν το ίδιο πράγμα, την εμπόδιση της αύξησης των ασφαλιστικών εισφορών διότι πράγματι το επάγγελμα, όπως όλα τα ελεύθερα επαγγέλματα, έχει καταστεί μη βιώσιμο. Παρά ταύτα, η επιμονή σε μια τέτοιου είδους διεκδίκηση, η οποία δε φαίνεται σε καμία περίπτωση να αποκτά κοινωνικά χαρακτηριστικά και να τείνει να αμφισβητήσει την ίδια τη δομή του συστήματος με σκοπό την οικοδόμηση δίκαιων κοινωνικών δομών με κέντρο τον άνθρωπο, είναι καταδικασμένη σε αποτυχία ή στην καλύτερη περίπτωση σε «δικαίωση» ενός αυτιστικού αγώνα που θα οδηγήσει στην εξόντωση κάποιας άλλης πιο αδύναμης κοινωνικής ομάδας ή ενός άλλους λιγότερου ισχυρού κλάδου.

Το πρόβλημα είναι ότι οι συνδικαλιστικές διεκδικήσεις χαρακτηρίζονται από αυτή την ενοχλητική εσωστρέφεια, με τους συνδικαλιστές να αρνούνται να ορίσουν την κλαδική διεκδίκηση ως ενέργεια άρρηκτα συνδεδεμένη με τις λοιπές κοινωνικές διεκδικήσεις με τέτοιο τρόπο που να μην μπορεί καν να νοηθεί διαφορετικά. Εξάλλου, οι συνδικαλιστές ασκούν εξουσία και σίγουρα αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση ιδίου οφέλους όπως η πλειοψηφία των αμετακίνητων αντιπροσώπων και θα ήταν εν τοις όροις αντιφατικό να εναποθέτει κανείς τις ελπίδες του σε αυτούς. Το βάρος, δυστυχώς,πέφτει στους αντιπροσωπευόμενους και φαινομενικά λιγότερο ισχυρούς, οι οποίοι στην περίπτωση των δικηγόρων φαίνεται να έχουν μουδιάσει μπροστά στην

αδυναμία τους να φανταστούν οτιδήποτε πέρα από το μέσο της άσκοπης αποχής παραμένοντας έρμαια των ιδιοτελών σκοπών των συνδικαλιστών τους. Είναι ενδιαφέρον να δούμε ποια θα είναι η αντίδραση ειδικά των δικηγόρων όταν έρθουν αντιμέτωποι με αυτή τη διαπίστωση αν δεν έχουν ήδη έρθει. Για την ώρα, φαίνεται ότι ο Δικηγορικός Σύλλογος Αθηνών δε θα ησυχάσει αν δε ρίξει την κυβέρνηση… Μέχρι τότε θα πρέπει να σκεφτούμε σοβαρά «τι να κάνουμε» που έλεγε και ο σύντροφος Λένιν.

Σύμφωνο συμβίωσης και για ομόφυλα ζευγάρια…ένας δρόμος με νάρκες

Δανάη Κασίμη

Σύντομα θα ψηφιστεί από τη Βουλή των Ελλήνων ο νόμος για την κατοχύρωση του δικαιώματος σύναψης συμφώνου συμβίωσης, το οποίο θα εκτείνεται και στα ομόφυλα ζευγάρια καλύπτοντας τις εγκληματικές παραλείψεις του Ν. 3719/2008, όπως ισχύει σήμερα. Μετά από τους αγώνες και τις επίμονες πιέσεις των ομάδων που ασχολούνται με το έμφυλο, θα αναγνωριστεί και στη χώρα μας ένα βασικό ανθρώπινο δικαίωμα, το οποίο βέβαια σε καμία περίπτωση δεν είναι αυτονόητο όταν επιτρέπουμε σε θρασύδειλα ανθρωπάκια που προέρχονται κυρίως από το χώρο της Εκκλησίας και από το χώρο της ακροδεξιάς, να ανοίγουν το βοθροειδές στόμα τους και να πετάνε σεξιστικούς και ομοφοβικούς τσιμεντόλιθους.

Θα θέλαμε βέβαια να επιρρίψουμε μόνο στη Δεξιά και στην Εκκλησία την ευθύνη για τις ομοφοβικές φραστικές και όχι μόνο επιθέσεις όμως η πραγματικότητα αποδεικνύεται εντελώς διαφορετική όσο και αν δε συμφέρει μερικούς. Ακόμα και στους θεωρητικά φιλόξενους χώρους της Αυτονομίας και της Αριστεράς,

είναι ιδιαιτέρως εμφανείς και ενοχλητικές οι παρουσίες των γνωστών νταήδων, οι οποίοι φεύγουν από τη μαμά τους για να βρουν μια άλλη μαμά να τους πλένει τα σώβρακα και μετά τους ενοχλούν τα γκέι ζευγάρια που θέλουν ΔΗΜΟΣΙΑ να απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα με την εκλεκτή τους αφεντιά. Δυστυχώς μου είναι πάρα πολύ δύσκολο να είμαι πιο επιεικής και λιγότερο καυστική σε αυτή μου την τοποθέτηση πόσο μάλλον οι ίδιοι οι ομοφυλόφιλοι, στους οποίους το λιγότερο που μπορώ να κάνω είναι να ζητήσω συγγνώμη για την απίστευτη ηθική βλάβη που υφίστανται όλους αυτούς τους μήνες από την εμετική μπουρδολογία που εξαπολύεται σε βάρος τους από τα στόματα διαφόρων ανεγκέφαλων κοινοβουλευτικών και μη.

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου μας «ξεφτίλισε» ήδη μια φορά για το ανεπαρκές μας νομικό πλαίσιο στο θέμα της αναγνώρισης και προστασίας των ενώσεων ομοφυλοφίλων, κατά παράβαση του δικαιώματος στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή, σε συνδυασμό με την απαγόρευση διακριτικής μεταχείρισης λόγω σεξουαλικού προσανατολισμού αλλά δε φαίνεται να ιδρώνει ιδιαίτερα ούτε το δικό μας αυτί ούτε της Ιταλίας, η οποία καταδικάστηκε επίσης για τον ίδιο λόγο. Η αγανάκτησή μου αυτή, δεν πηγάζει από τις αδυναμίες βέβαια του νομοθετικού μας οπλοστασίου αλλά από την φαντασιακή συγκρότηση της νέο-συντηρητικής φασίζουσας ελληνικής και όχι μόνο κοινωνίας, η οποία μαστίζεται από υπολείμματα σκοταδιστικής προέλευσης μίσους απέναντι στη διαφορετικότητα και στην επιλογή γενικότερα. Η εκτόνωση της καταπιεσμένης βίας όλων αυτών που αντιμάχονται τα δικαιώματα των ομοφυλοφίλων και άλλων ομάδων ακόμη και των γυναικών, βρίσκει έδαφος καθημερινά στην ανοχή της ελληνικής κοινωνίας σε κάθε σοκάκι, σε κάθε στενό και σε κάθε δρόμο, όπου υποχρεούνται οι «πιο αδύναμοι» ή απλά διαφορετικοί να υφίστανται βάναυσες επιθέσεις από τραμπούκους κατά κύριο λόγο ανδρικού φύλου.

Ναι δυστυχώς, η σιωπή απέναντι σε τέτοια φαινόμενα που συναντά κανείς στο πεζοδρόμιο και η αδιαφορία ακόμη και για την άσκηση απόλυτης βίας σε βάρος ομοφυλοφίλων αποτελούν την αιτία του

κοινοβουλευτικού και όχι μόνο ξεκατινιάσματος για την αναγνώριση ίσων δικαιωμάτων. Όταν ο «μου πλένει η γυναίκα τα σώβρακα γιατί εγώ είμαι άνδρας» πρέπει να δώσει την έγκρισή του, ακόμα και στους χώρους της Αριστεράς με την ευρεία έννοια, για την αποδοχή ενός γκέι σε μια συλλογικότητα, τότε καλύτερα να πάμε σπίτια μας, παιδιά, γιατί δεν το χουμε. Αναφέρομαι ανοιχτά σε φαινόμενα έμφυλων διακρίσεων από το πεζοδρόμιο μέχρι τον πιο ασφαλή χώρο ενός κοινωνικού κέντρου, όπου δε χωράει κανενός είδους διάκριση.

Δεν έχει διευκρινιστεί βέβαια από πού πηγάζει αυτό το μίσος. Ίσως να έχει δίκιο ο Κορνήλιος Καστοριάδης ότι το μίσος για τον άλλο έχει την ίδια ρίζα με το μίσος για τον ίδιο μας τον εαυτό και δε βλέπω πώς αυτό μπορεί να καταπολεμηθεί με τη θέσπιση ενός ή περισσότερων νόμων. Παραθέτοντας τα λόγια του: «*Το κομμάτι του μίσους και της καταστροφικότητας που απομένει φυλάσσεται σε μία δεξαμενή έτοιμη να μετατραπεί σε καταστροφικές δραστηριότητες, σχηματοποιημένες και θεσμοθετημένες, που στρέφονται εναντίον άλλων ομάδων – δηλαδή να μετατραπεί σε πόλεμο.*», παρατηρούμε ότι η τάση αυτή εξόντωσης της διαφορετικότητας μπορεί να έχει συνέπειες που θα εκτείνονται σε όλα τα κομμάτια της κοινωνίας και θα δημιουργήσουν ένα τσουνάμι καταστροφής παρασυρόμενο από τα ρεύματα του ρατσισμού, των έμφυλων διακρίσεων και εν γένει του σεξισμού, τα οποία ενυπάρχουν στις καθημερινές κοινωνικές σχέσεις.

Από την άλλη πλευρά, στο ΚΚΕ, που δε θέλει, λέει, να δέχονται οποιαδήποτε διάκριση οι γκέι αλλά όχι και να απασχολούν τα δημόσια πράγματα με τη συμβίωσή τους, απαντάμε με τους ακόλουθους στίχους του Θανάση Γκαϊφύλλια: *«Του άλλου πόναγε η κοιλιά του τέταρτου το δόντι και σαν να ήταν λίγα αυτά μας έπιασε και χιόνι»* και της Πάολα: *«Αυτά μου είπε ο θεός, αυτά και εγώ σου λέω γιατί το παίζεις μια ζωή τραβάτε με και ας κλαίω».* Όπου θεός βάζουμε ΚΚΕ και τελειώνει η ιστορία.

Χωρίς πλάκα τώρα, εκείνο που είναι άξιο προβληματισμού είναι η αδυναμία μας να αποδεχτούμε τη διαφορετικότητα στην καθημερινή

μας ζωή, αποκλείοντας ανθρώπους από θέσεις εργασίας, πολιτικές ομάδες, παρέες κλπ. Κανένας νόμος δεν κατοχυρώνει πιο αποτελεσματικά τα ανθρώπινα δικαιώματα από την καθημερινή μας πρακτική. Όμως αφού χρειαζόμαστε διαπαιδαγώγηση και δεν μπορούμε μόνοι μας, τότε ας διεκδικήσουμε και τη νομική κατοχύρωση…